

Review of the Existing National Waste Action Plan 2016-2020 and Development of a Draft National Waste Action Plan 2021-2025 for the Implementation of a National Waste Management Strategy in Georgia

Stakeholder Validation Workshop

19-21 July, 2021

Hybrid meeting

Venue of the face-to-face meeting: Radisson Collection Tsinandali Estate, Tsinandali, Kakheti Region

Summary

Content

Background	3
Stakeholder Validation Workshop	3
Workshop concept/Methodology	3
Participants	4
Summary of the workshop	5
Openin	5
Introductory session	7
Input Presentations	7
Q&A	8
Working group outcomes	9
Session 1: outcomes of the working group	9
Session 1: outcomes of the working group 2	11
Session 2: Outcomes of the working group 1	12
Session 2: Outcomes of the working group 2	13
Session 3: Outcomes of the working group 1	13
Session 3: Outcomes of the working group 2	14
Feedback of participants	16
Key Conclusions and Recommendations	18
Annex 1. Agenda	. 22
Infographic prepared for the meeting	. 63
Technical Resume	66

Background

UNEP is one of five partner agencies implementing a newly launched EU-funded EU4 Environment (2019 – 2023). This regional programme will support six countries (Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, the Republic of Moldova, and Ukraine) in making policy planning and investment greener, stimulating the uptake of innovative products and technologies, and raising awareness about benefits of environmental action. The application of strategic approaches to waste management can assist in addressing countries' overarching waste management challenges. To this end, within EU4Environment's component 2.4 on "The use of strategic approaches on waste management" UNEP will support countries in promoting development of comprehensive sustainable waste management policies and policy instruments. Addressing countries' overarching waste management challenges, it will contribute to develop comprehensive sustainable waste management policies and policy instruments, responding to the request of countries.

Under Activity 2.4.1 Develop draft of action plan for national waste management, UNEP will provide technical assistance and stakeholder consultation in Georgia through providing a review of the existing National Waste Action Plan 2016-2020 and development of a draft National Waste Action Plan 2021-2025 for the implementation of a National Waste Management Strategy in Georgia. To assist UNEP in the implementation of the aforementioned activities, the Regional Environmental Centre was selected as an implementing organization to carry out actions under Activity 2.4.1: Develop draft of action plan for national waste management in Georgia. To that end, the meeting is organized to gather stakeholders for presenting and discussing the assessment of priorities and needs for the revision of implementation of National Waste Management Strategy and Action Plan (2016-2020) and for agreeing on the next steps for the development of a new National Waste Action Plan.

Stakeholder Validation Workshop

Workshop concept/Methodology

The Validation national workshop was a hybrid meeting, participants were able to attend the workshop on the venue or using the Zoom platform.

The workshop was interactive and contained both, presentations from the project team and working group sessions for the participants. Working groups sessions were divided into three phases: first phase was focused on recognizing and understanding achievements and main challenges related to waste management; second phase focused on gaining insight and analysing issues and areas for improvement related to the municipal waste management and infrastructure and the third phase was dedicated identifying and designing the national priorities, tasks and key stakeholders for improved waste management system. The results of all working groups phases were presented by members after finishing the session.

Objectives

The aim of the workshop was to gather the stakeholders to discuss:

- The assessment report of National Waste Management Action Plan (2016-2020);
- The assessment report of the current municipal waste management and infrastructure in Georgia (Baseline for the draft National Waste Action Plan 2021-2025);
- The next steps for preparation of National Waste Management Action Plan (2021-2026)

Participants

The meeting gathered 26 participants from UN Environment Programme, EU delegation; Ministry of Environmental Protection and Agriculture of Georgia, Ministry of Economy and Sustainable Development of Georgia, Ministry of Regional Development and Infrastructure, Solid Waste Management Company of Georgia, Ministry of Finance of Georgia, Ministry of Labour, Health and Social Affairs, Tbilisi Municipality, Telavi municipality, Kutaisi municipality and Government of Autonomous Republic of Ajara, Environmental Protection and Natural Resources Committee of the Parliamnent and SCO.

Summary of the workshop

Openin

The meeting was opened by **Mr. Solomon Pavliashvili**, Deputy Minister of Environment Protection and Agriculture (MEPA) of Georgia. He welcomed the participants of behalf of the ministry and mentioned that he is glad to see such an active participation of broad spectrum of stakeholders. Mr. Pavliashvili thanked UNEP and REC Caucasus and emphasized their previous successful work in the sector of

waste management. According to him, MEPA acts as a key policy maker in this process, however engagement of other governmental agencies, in particular, engagement of municipalities is very important. Mr. Pavliashvili also mentioned that he is proud of the success and progress of Georgia in the field of waste management and since this project will support more improvement in this sector, he highlighted how crucial it is to hear the feedback and opinions of stakeholders. That is why this three-day validation workshop is being held, aim of which is to gather stakeholders to assess the priorities and needs for the implementation of the National Waste Management Strategy and Action Plan (2016-2020) and to agree on the next steps for the development of a new Waste Management Action Plan. Mr. Pavliashvili highlighted that active participation of stakeholders will strengthen the collaboration between them and project team.

After Mr. Pavliashvili **Mr. Bruno Pozzi**, director of the Europe Office, UN Environment Programme welcomed the participants. He emphasized efforts Georgia made to define its objectives towards Green, Low Carbon, Circular Economy over the years with assistance from EU and other donors. Mr. Pozzi has also highlighted, that despite these

important advances, today's event remains overshadowed by the COVID-19 outbreak that continues to affect our daily lives and national economies. The validation workshop, according to Mr. Pozzi, is a great opportunity to gather stakeholders from different sectors like ministries, local government, private sector, civil society to review the National Waste Management Action Plan and discuss the steps for preparing the new 5-year plan. He mentioned that this workshop is supporting the process of achieving the desirable level of transparency and dialogue with stakeholders because it is essential to improve the waste management system and make it more effective and efficient. In the end, he thanked participants for attending the meeting wished them to have a fruitful workshop.

Afterwards, **Mr. Platon Kalmakhelidze**, Deputy State Attorney in the Kakheti Region welcomed the participants. He mentioned that this project is especially important for their region. According to him, Kakheti region has made progress in terms of waste management after 2016, however, he mentioned that there are some challenges that need be discussed at the validation workshop. Mr.

Kalmakhelidze said that very interesting and fruitful 5 years await the project both in

terms of improving knowledge and financial assistance. As he mentioned, Kakheti region was actively involved in the process of improving waste management in the country and intends to continue this active involvement in the implementation process.

Mr. Giorgi Shukhoshvili, Director of the Solid Waste Management Company of Georgia, also welcomed the participants. He said that all steps taken in the field of waste management are important and highlighted the importance of the role of international organizations, such as financial institutions, UNEP, EU, etc. According to him, these organizations support central government, municipalities

and other involved organizations in the process of waste management. He mentioned, that their company, as one of the key actors involved in waste management, has a several projects in cooperation with EU and he mentioned that with their experience and the help of invited international and national experts, company implemented important activities and many measures and steps are planned in the future. In the end, Mr, Shukhoshvili highlighted that there are difficulties and challenges in the process of improvement of waste management system in Georgia, because the general population is involved in this process together with central and local governments and private sectors, therefore, according to him it is crucial to cooperate with the population and to have dialogue between them and implementers of the projects.

Project Manager and the Director of REC Caucasus, Ms. Sophiko Akhobadze welcomed the participants. She thanked them for their active involvement and for

attending this face-to-face meeting which is being conducted following all the safety rules. Afterwards, she mentioned that this project, funded by the European Union and implemented by the EU4Georgia program, is very important REC Caucasus. She mentioned that this is an important milestone as MEPA, as the coordinating agency, started working on the revision of the existing National Waste Management Action Plan with project team and experts. As Ms. Akhobadze mentioned, project team

has been working for 7 months since January on the revision and has evaluated in detail the National Waste Management Action Plan (2016-2020). In this process, the project has identified the measures and has given them different statuses such as: implemented, in the process of implementation, etc. Given that these statuses and the result of the revision will serve as a baseline for the next action plan, according to Ms. Akhobadze, it is important to present the findings and the results of the aforementioned process to stakeholders and decision-makers. She also mentioned, that active participation in the workshop is encouraged and highlighted the importance of the participatory process once again. In the end, Ms. Akhobadze wished the participants to have a fruitful meeting and mentioned that project team will provide a good moderation in order to ensure the engagement of each sector in the discussion process.

Introductory session

Ms. Irma Gurguliani expressed her feeling of honor to welcome all participants to the workshop. She informed on the planned working schedule of the meeting and highlighted the importance of sharing concrete experiences and feedback of stakeholders in the context of outcomes of National Waste Management Action Plan 2016-2020. At this event, participants will become familiar and provide their feedback on the findings of the progress in the

implementation of the action plan. Stakeholders will jointly validate main achievements, as well as gaps and opportunities for further planning. Four different labels were assigned to the action points based on their progress, including: implemented, partially implemented, not implemented, and insufficient information to assess the progress. Workshop participants will be dealing in working groups with the identification of gaps and possibilities to overcome certain barriers regarding the development of new Action plan. After the national workshop, 2 assessment reports "Review the existing National Waste Management Strategy 2016-2030 and the National Waste Action Plan 2016-2020" and – will be revised and submitted to the Donor. Provision of this reports will serve as a basis and Baseline for elaboration of National Waste Action Plan 2021-2025.

Input Presentations

Mr. Irakli Legashvili, the Leading expert of the project welcomed the meeting attendees and presented information on:

1. Assessment of the existing National Waste Action Plan 2016 -2020

The presentation included the following topics:

- Objectives and targets of the existing National Waste Action Plan
- Implementation status of each actions within targets
- Evaluation of Action Plan implementation progress
- 2. Next presentation "Assessment of the current municipal waste management and infrastructure in Georgia"

The presentation included following topics:

- Municipal Waste generation
- Municipal waste composition
- Existing waste collection systems, landfills, recycling and recovery systems
- Hazardous Waste Management
- Hazardous Waste import/export
- Extended Producer Responsibility (EPR)
- International Conventions related to Waste Management
- Current Organization of Waste Management

- Municipal Waste Generation Projections
- Needs for future infrastructure systems
- Closure of existing disposals and rehabilitation
- Organization of waste management in the future
- Waste prevention
- 3. "Main findings of the assessment and recommendations for National Waste Action Plan 2022 -2026"

The presentation included following topics:

- Develop Monitoring and Evaluation Plan
- A focal point at MEPA to track the progress made within different donor-funded projects
- Finalize incomplete action points
- Incorporate crosscutting issues in the Action Plan

Q&A

- **Q 1.** Does project team made detail assessment for this study or team compiled existing information of different implemented project reports?
- **A.** Project team made comprehensive revision of available reports and realized number of interviews with different stakeholders, as a result all important information and findings were compiled into summarizing report.
- **Q 2**. What was the bases for giving status of "partially implemented" to different activities?
- **A.** The status of activities of "partially implemented" was defined due to not completed activities or projects that were initiated and currently are ongoing e.g. elaborated legal acts pending for revision/adoption and initiated actions for construction of regional landfills are implemented and further steps are to be taken.
- **Q 3.** Witch Extended Producer Responsibility (EPR) regulation are already adopted and when its implementation is envisaged?
- **A.** The majority of EPR regulations are adopted by the Government of Georgia, however still there are two regulations (related to packaging waste and ELVs) pending to be adopted. Implementation of regulations is envisaged from 2023.
- **Q 4.** What are the needs of waste management infrastructure in the country and when is schedule the closure of existing disposal sites and its rehabilitation?
- **A**. Study and interviews revealed that in majority of municipalities in the country have lack of waste containers and transportation means. With regard to closure of existing dumpsites and its rehabilitation the major source of information was LTD "Solid Waste Management Company" that has scheduled closure of existing dumpsites step by step and instead establishment of regional sanitary landfills.
- **Q 5.** What are the waste prevention activities taken by the country?

- **A.** Currently there are number of activities initiated for waste prevention e.g. introduction of EPR schemes and its implementation, introduction of circular economy and waste separation principles.
- **Q 6.** What was the bases for elaboration of recommendations for future actions?

A. Consultations and interviews with main stakeholders and especially Ministry of Environment Protection and Agriculture (waste and Chemicals Management Department) was the major source of information for elaboration of recommendations, and also different reports findings inspired to come up with particular recommendations.

Working group outcomes

Session 1: outcomes of the working group

Status of the proposed activities

- Activity 1.1.3. every protected area should develop its own waste management plan; change the status of implementation results
- Activity 3.2.1. Not implemented;
- Activity 3.2.2. Doesn't have practical implementation;
- Activity 3.5.11. Not implemented;
- Activity 4.4.3. Not implemented;
- Activity 4.1.11. Implemented;

	Activity 4.1.12. – Partially implemented;
	 Activity 4.2.2. – Not implemented.
Achievements of	Legislation harmonization;
NWAP 2016- 2020	Sharing of the best international practices;
	 Increasement of the waste collection service coverage area;
	Municipal Waste Management Plans;
	Company Waste Management Plans;
	EPR legislation;
	Plastic waste prevention.
Main barriers of	Lack of expertise;
NWAP 2016- 2020	Legislation enforcement;
	 Poor coordination between different agencies;
	 Waste management is not a priority field;
	Lack of financial resources.
Issues to reflect	Capacity building (private and state sectors);
in NWAP 2022- 2026	 Elaboration of activities for improvement of legislation enforcement;
	 Very active awareness raising campaign;
	Elaboration of more clear, feasible activities.
Stakeholder	More active involvement of different agencies is recommended;
involvement	 MEPA to play more active role in the information provision as well as progress; monitoring from the different actors.

Session 1: outcomes of the working group 2

Status of	the
proposed	activities

- Activity 1.1.8. Implemented;
- Activity 3.1.1. Not implemented; required additional studying.
- Activity 3.1.2. Not implemented; piloting on PPP in Kutaisi and Batumi, for instance.
- Activity 3.2.2. Not implemented; should be included in the new National Waste Action Plan 2022 – 2026;
- Activity 4.1.11. Partially implemented;
- Activity 4.2.2. Not implemented.

Achievements of NWAP 2016-2020

Legislation:

 All the laws and by-laws are adopted which were foreseen for the period;

Planning system:

• Elaboration and adoption of the municipal waste management plans;

Improvement of the infrastructure:

The 30 existing landfills have been upgraded, 26 have been closed;

EPR:

	The approach has been agreed with the producers, including the deposit system
	Plastic bags have been substituted by the biodegradable ones:
	3 EU standard factories producing biodegradable bags have been established in the country.
Main barriers of	Absence of the household hazardous waste collection system;
NWAP 2016-2020	 Absence of the asbestos waste collection and safe disposal system;
	Inefficiency of waste management service fee collection system;
Issues to reflect in	Implementation of more pilot projects;
NWAP 2022-2026	 Establishment of vocational education system, with a special focus on the waste management service provision;
	Elaboration of the inert waste management national programme;
	Establishment of hazardous waste management system.
Stakeholder involvement	Not all the ministries were involved in the process of elaboration of the National Waste Action Plan 2016-2020. Creation of the working group where all the ministries will be represented and organization of a number of workshops is very important for the elaboration of the new National Waste Action Plan 2022 – 2026. This will enable avoidance of planning such activities which can't be implemented and also ensure elaboration of all the activities which are necessary for the country from the different sector perspective.

Session 2: Outcomes of the working group 1

Achievements o MWMPs	• •	The MWMPs contributed to the awareness raising at some extent;
	•	All the municipalities have developed MWMPs;
	•	Increasement of the waste collection service coverage area.
Challenges o MWMPs	•	Specific needs and specifications of the particular municipalities haven't been assessed and reflected in the MWMPs;
	•	The achievement indexes defined by the MWMPs are not achieved;
	•	Lack of financial resources differed the implementation of the activities;
	•	Lack of qualified staff in the municipalities.
Municipal	•	The infrastructure is outdated;
infrastructure	•	Lack of machinery;
	•	Lack of containers;

	•	Raising the waste collection fee and improve its collection.
Municipal infrastructure issues to be reclected in NWAP 2022-2026		Facilitation of the new landfills site selection/construction processes; Involvement of the international donors; Budget allocation.

Session 2: Outcomes of the working group 2

Achievements MWMPs	of	 All the municipal waste management plans are developed and legally binding;
		 In some municipalities, Tbilisi, Batumi, Kutaisi and Zugdidi for instane, separate waste collection and piloting of biodegradable waste composting is already initiated;
		 Financing of waste management activities increase in the municipal budgets.
Challenges	of	Lack of qualified staff and expertise in the municipalities;
MWMPs		 Outflow of experienced and qualified staff due to the low salaries;
		Absence of infrastructure maintenance monitoring system.
Municipal		Waste collection route electronic system should be created;
infrastructure		 Need assessment of waste management system should be conducted with a special focus on seasonal demands.
Municipal infrastructure		 Reflection of waste management issues and program measures in BDD;
reclected in NW/ 2022-2026	be AP	Mobilization of international donors.

Session 3: Outcomes of the working group 1

Feedback on the NWAP 2016-20220	 Awareness raising activities for each goal of the National Waste Action Plan 2022 – 2026;
recommendations	 Construction and management of new landfills;
	 Closure/remediation of the dumpsites;
	 Creation of a working group for elaboration of the goals and activities based on the recommendations;
	 To exclude the recommendation on the maintenance of the qualified staff;
	 To reflect all the activities which haven't been implemented in the National Waste Action Plan 2016-2020;
	Construction of an inter waste landfill.

Session 3: Outcomes of the working group 2

Feedback on the NWAP 2016-20220 recommendations

- In recommendation 5, word "dumpsite" should be substituted by existing;
- In recommendation 10, instead of facilitation of creation of municipal centers for household waste (including hazardous waste) collection, the following should be stated: "facilitation of piloting of household waste (including hazardous waste) collection";
- In recommendation 11, instead of facilitation of biodegradable waste management should be stated: "facilitation of biodegradable waste treatment";
- In recommendation 12, instead of facilitation of creation of animal waste management system, it should be stated: "facilitation of animal waste treatment";
- In recommendation 17, "keeping qualified and experiences staff" should be deleted.

Feedback of participants

Feedback from the participants on the workshop was collected via discussion followed by Mentimeter questionaries. Participants were asked to evaluate the program as well as to suggest recommendations to be taken into account in the future. Each Participant submitted 3 answers for these two questions.

The main recommendations included:

- Working in the format of workshops when preparing a waste management new plan it is a necessary prerequisite to avoid the inclusion of actions in the plan that cannot be implemented in the future. The existing plan included quite a lot of such actions.
- The identification of baselines and targets may be a challenge
- Forecasting costs for activities will be difficult
- Inviting 2 participants from each agency to the next workshop will be considered to ensure more participatory approach

შეაფასეთ შეხვედრა 3 სიტყვით

რა უნდა გავითვალისწინოთ/ გამოვასწოროთ

```
უფრო მეტი მონაწილის ჩართვ
nothing can be changed
everything was good
გგუფების სტრუქტურა
ვომენტარის გარეშე წა
არაფერი It was filne
ყველაფერი კარგი იყო
არაფერს შევცვლიდი არაფერს
მონაწილეთა მეტი რაოდენობა
კარგი იყო ყველაფერი
არ შევცვლიდი
```


Key Conclusions and Recommendations

National Waste Strategy and its Action Plan 2016-2020 integrated 9 objectives, 30 targets and 103 action points. All 9 objectives for the 2016-2020 period were partially implemented, with their associated specific action points having been progressed to various stages of completion (completed, pending, or not completed; additionally, action points whose progress status could not be determined due to the lack of information, were labelled as partially completed for the purpose of this analysis). Overall, 20 action points were categorized as partially completed. The majority of action points with missing information [n/N], which were not evaluated, are under the Objective 3: An effective waste collection and transportation system developed and implemented. The assessment also revealed significant deficiencies within the unified database and in the action plan implementation monitoring, two factors that could limit the effectiveness of evidence-based evaluation. The action plan is characterized by a high degree of organizational complexity, consisting of numerous action points implemented by multiple participants under different projects. Therefore, it is critically important to adopt a unified tracking system of the strategy implementation, which would help minimize the risk of missing relevant information. What follows are highlevel recommendations formulated based on the review of the National Waste Management Strategy 2016-2030 and the progress made within the National Waste Action Plan 2016-2020.

1. Develop Monitoring and Evaluation Plan

Present document can serve as a baseline for measurable indicators, as well as it provides background information on current context and planned results. The background information and indicators allow to assess progress of activities within the new action plan. It is important to have a database of measurable set of indicators, which will be regularly monitored and updated. Over time, more data-points will be added to the snapshots of Action Plan/action point assessments, providing deeper insights into their progress trajectories. Ideally, M&E plans should be updated regularly, such as bi-annually, to reflect any recent changes in the targets or deliverables of action points.

2. Status of the Action Plan activities

As the assessment revealed, 32% of the waste management action plan 2016-2020 activities have been completed, 50% - partially completed and the remaining 18% - not completed. All 9 objectives contain pending or incomplete actions. It is important to reassess their relevance in relation to current context, identify actions that are still required - whether in their current or a modified form - and commit to their implementation within the new action plan.

3. Incorporate SDGs and other cross-cutting issues in the Action Plan

The current action plan does not address cross-cutting issues of gender equality and climate change, which would be beneficial if incorporated. Strengthening gender and climate change components can make future action plans more relevant and multifaceted in the contemporary socio-economic context. Strengthened gender component through women's inclusion in targeted activities will also more closely align the Action Plan with the global sustainability agenda. The action plan must reflect the SDG 2030 narrative and be based on responsible production and consumption principles, as per the relevant Sustainable Development Goal (SDG 12).

4. Source separation and recycling

A revised approach is needed to set source separation and recycling targets, which will be based on their implementation status, as well as existing and planned infrastructure. As revealed by the progress assessment, many municipalities failed to meet their targets towards establishing source separation and recycling systems. Given that many decisions related to the implementation of waste management systems are shaped at the local level, it would be warranted to adopt a similar approach to setting corresponding targets.

5. Closure/Remediation of disaster waste dumpsites and new sanitary landfill development and management

Currently, 23 dumpsites have been closed across the country, while 31 well-resourced landfills operate. The remaining landfills are expected to be closed by the end of 2023. It is required to set targets for new regional sanitary landfills to replace old municipal landfills across the country.

6. Landfill gas collection and mechanical biological treatment system (MBT)

Set new targets related to installation of gas collection and MBTs in all planed sanitary landfills.

7. Introduce circularity approaches in waste management

Extended Producer's Responsibility is a financial instrument for implementing waste management schemes, which is in accordance with the circular economy development and the national code for waste management. EPR is also believed to be an important regulatory tool for shift to circular economy.

According to the National Code on Waste Management, EPR implementation is linked with the following waste streams: packaging waste (plastic, paper/paperboard, wood, metal, glass); Waste from electrical and electronic equipment (WEEE); End of life tires (ELTs); End of life vehicles (ELVs); Waste oil; Battery waste.

8. Supporting waste prevention

Development of programs on plastic and other types of waste prevention and their integration in the national action plan.

9. Improving C&DW management, including its hazardous fractions (e.g. asbestos)

Detailed inventory/assessment of C&DW generation and its sources, gap analysis, development of a master plan with investments for organised system development, including that for regional landfilling and recycling to be followed by feasibility studies, design works and setting relevant infrastructure.

10. Supporting development of municipal centers to collect household waste (including hazardous waste)

In accordance with the international practice, new action plan should incorporate activities on the organization of municipal centers for waste collection in big cities of Georgia. The centers will admit all types of household waste, placement of which may be prohibited/or not possible in source collection containers.

11. Supporting bio-degradable waste management

A bio-degradable waste management strategy project has been developed, yet to be adopted. The new national waste strategy and relevant action plan should address issues associated with the bio-degradable waste.

12. Develop a mechanism for animal waste management

It is important to undertake national context analysis and needs assessment, gap analysis, technical and economic assessment, mapping of waste processing sites, and inclusion of relevant activities in the action plan with the purpose of modern system development.

13. Improving hazardous waste collection and processing

Despite the existence of hazardous waste management systems, based on the "polluter pays" principle, increase private sector participation in waste management through introducing new mechanisms and activities.

14. Support establishment of public private partnerships (PPP) in waste management

It is important to share international practices on PPP (specifically, partnerships among municipalities and private sector, and; central government – private sector).

15. Improve coordination between government agencies

Set targets related to coordination mechanisms for multisectoral and multistakeholder cooperation, as well as implementation of international commitments.

16. Improve law enforcement

Develop the monitoring system. Set targets related to improving the implementation of legal norms envisaged by the national legislation in accordance with the requirements of the Association Agreement between EU and Georgia and international conventions.

17. Strengthen the capacity of municipalities and maintain qualified staff

Set targets related to improvement of capability of municipalities to provide sound management of solid waste

18. Define tariff policy and increase the rate of collection of the management fees

Set targets related to replacement of state subsidies with proper tariff policies and the increase in the collection of the fees in accordance with the principle of "polluter pays".

19. Integration of targets on marine pollution in the national waste action plan

Targets on marine pollution should incorporate development of legal framework through the introduction of national legislations and policies on water and waste management. Development and implementation of the national programs on marine pollution should target those landfills, which pollute the coastal areas. Unifying monitoring systems for open waters and major rivers will support the decrease of marine pollution.

20. Planning and developing awareness raising activities

Set targets related to raising awareness on waste generation and collection (especially of organic waste). The government must allocate relevant human and financial resources to inform the public on waste generation and collection. Awareness raising

campaigns implemented by non-governmental organizations are scattered in different projects, however the government campaigns must be systematic and recurrent.

Media coverage

https://www.facebook.com/MEPAGeorgia/posts/4282980991758838 https://www.facebook.com/GreenGrowthCaucasus/posts/1630134983849021

Annex 1. Agenda

Stakeholder Validation Workshop: Assessment of the National Waste Action Plan 2016-2020

Agenda

July 19-21 2021

Venue: RADISSON COLLECTION
Tsinandali, Kakheti region

Background

UNEP is one of five partner agencies implementing a newly launched EUfunded EU4 Environment (2019 – 2022). This regional programme will support six countries (Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, the Republic of Moldova, and Ukraine) in making policy planning and investment greener, stimulating the uptake of innovative products and technologies, and raising awareness about benefits of environmental action. The application of strategic approaches to waste management can assist in addressing countries' overarching waste management challenges. To this end. EU4Environment's component 2.4 on "The use of strategic approaches on waste management" UNEP will support countries in promoting development of comprehensive sustainable waste management policies and instruments. Addressing countries' overarching waste management challenges, it will contribute to develop comprehensive sustainable waste management policies and policy instruments, responding to the request of countries.

Under Activity 2.4.1 Develop draft of action plan for national waste management, UNEP will provide technical assistance and stakeholder consultation in Georgia through providing a review of the existing National Waste Action Plan 2016-2020 and development of a draft National Waste Action Plan 2021-2025 for the implementation of a National Waste Management Strategy in Georgia. To assist UNEP in the implementation of the aforementioned activities, the Regional Environmental Centre was selected as an implementing organization to carry out actions under Activity 2.4.1: Develop draft of action plan for national waste management in Georgia. To that end, the meeting is organized to gather stakeholders for presenting and discussing the assessment of priorities and needs for the revision of implementation of National Waste Management Strategy and Action Plan (2016-2020) and for agreeing on the next steps for the development of a new National Waste Action Plan.

Meeting objectives, expected outputs and outcomes

Gathering the stakeholders and discussing:

- The assessment report of National Waste Management Action Plan (2016-2020);
- The assessment report of the current municipal waste management and infrastructure in Georgia (Baseline for the draft National Waste Action Plan 2021-2025);
- 3. The next steps for preparation of National Waste Management Action Plan (2021-2026).

Participants

The meeting will gather 25 participants from UN Environment Programme, EU delegation; Ministry of Environmental Protection and Agriculture of Georgia, Ministry of Economy and Sustainable Development of Georgia, Ministry of Finance of Georgia, Ministry of Labour, Health and Social Affairs, Tbilisi Municipality, Government of Autonomous Republic of Ajara, Solid Waste

Management Company of Georgia (SWMCG), EBRD, UNDP, KfW, WB, SIDA and CSOs

About EU4Environment

The "European Union for Environment" (**EU4Environment**) aims to help the six partner countries: Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine preserve their natural capital and increase people's environmental well-being, by supporting environment-related action, demonstrating and unlocking opportunities for greener growth, and setting mechanisms to better manage environmental risks and impacts.

The Action is funded by the European Union and implemented by five Partner organisations: OECD, UNECE, UNEP, UNIDO and the World Bank based on a budget of some EUR 20 million. The Action implementation period is 2019-2022.

For further information contact: EU4Environment@oecd.org

AGENDA

19th July	Day 1
Time	Item
12,00	Arrival of Participants and Registration
12:30 -12:50	 Opening, welcome remarks (Moderator Mr. Alverd Chakseliani — MEPA) Mr. Bruno Pozzi - Director, Europe Office, UN Environment Programme Mr. Solomon Pavliashvili — Deputy Minister of Environment Protection and Agriculture of Georgia Mr. Alexandre Darras - Attaché, Sector Coordinator Connectivity, Energy, Environment & Climate change, EU Delegation to Georgia
12:50 -13:45	Assessment of the existing National Waste Action Plan 2016-2020 Mr. Irakli Legashvili - Project lead expert
13:45-14:00	Q/A, Discussion
14:00-15:00	Lunch
15:00-15:15	Formation of working groups & introduction to the method
	Ms. Irma Gurguliani - Ministry of Environment Protection and Agriculture of Georgia
15:15-16:15	Working groups phase I:
	Overview of the National Waste Action Plan 2016-2020
	Goal: Recognize and understand achievements and main challenges related to waste Questions:
	 What are the main achievements made within the National Action Plan 2016-2020(at list 3 the most important once)
	 Which are the key action points not implemented within the NAP and what are the main barriers preventing their implementation?
	 What steps can your department take or are currently taking for NAP implementation?
	 How should the agencies, responsible for NAP implementation should plan and organize in the future to avoid incomplete action points?
	Facilitators: Irma Gurguliani, Sophiko Akhobadze
16:15-16:30	Coffee Break
16:30-17:15	Reporting Back: Working group phase1 presentations
17:15-17.30	Closure of the first day of the workshop
	Sophiko Akhobadze - Project Coordinator
18.00	Dinner

Time	Item
^{20th} July	Day 2
ou.,	
10:00 -10:10	Opening the meeting
10:10-10:30	Assessment of the current municipal waste management and infrastructure in Georgia
	Mr. Irakli Legashvili - Project expert
10:30 -10:45	Q/A, Discussion
10:45-11:45	Working groups phase II:
	Assessment of the current municipal waste management and infrastructure in Georgia
	Goal: Gain insight and analyse issues and areas for improvement related to the municipal waste management and infrastructure
	Questions:
	What are main achievements in terms of the municipal waste management plans, where do we stand with implementation?
	 What are main achievements in terms of the municipal waste management infrastructure in past several years?
	What are the key challenges and areas for improvement?
	 How can waste management strategy and action plan can address key challenges and needs to improve municipal waste management infrastructure in Georgia?
	Facilitators: Keti Jibladze, Mikheil Kurdadze
11:45-12.00	Coffee Break
12:00-13:30	Reporting Back: Working groups phase II presentations
13:30-14:30	Lunch
	Working groups phase III:
14:30-15:45	Looking Ahead: National Waste Management Strategy 2016-2030 and Action Plan 2021-2025
	Goal: Identify and design the national priorities, tasks and key stakeholders for improved waste management system
	Questions:
	How should the waste management priority areas be organized?
	What main issues should the actions address?

	Who are the key Stakeholders and how to design their collaboration/communication?
	Facilitators: Keti Jibladze, Mikheil Kurdadze
15:45-16:00	Coffee break
16:00-17:00	Reporting Back: Working groups phase III presentations
17:00-18:00	Closure of the second day of the workshop
	Sophiko Akhobadze – Project Coordinator
19:00	Dinner

Time	Item
21 st July	Day 3
10:00 -11:00	Road map for preparation of the guideline for the National Waste Management Strategy and the National Waste Management Action Plan 2022-2026
	Sophiko Akhobadze – Project Coordinator
11:00 -12:00	Closure of the workshop
13.00-14:00	Lunch
14.15	Departure to Tbilisi

დღის წესრიგი

დაინტერესებულ მხარეთა შეხვედრა

"2016-2020 ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულების შეფასება და რეკომენდაციები გეგმის განახლებისათვის"

ევროკავშირი გარემოსთვის
EU4Environment

19-21 ივლისი

შეხვედრის ადგილი: RADISSON COLLECTION

წინანდალი, კახეთი

წინასიტყვაობა

დაინტერესებულ მხარეთა შეხვედრა გაიმართება "ევროკავშირი გარემოსთვის "EU4Environment" ფარგლებში. ევროკავშირის მიერ დაფინანსებული "ევროკავშირი გარემოსთვის" პროექტის მიზანია ბუნებრივი რესურსების შენარჩუნების, საცხოვრებელი გარემოს გაუმჯობესებისა და ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობა აღმოსავლეთ პარტნიორობის ექვს ქვეყანაში: აზერბაიჯანი, ბელარუსი, საქართველო, მოლდოვა, სომხეთი და უკრაინა.

გარემოსდაცვითი და ეკონომიკური აქტორების გაერთიანებით, გარემოსთვის" უწყობს პოლიტიკის "ევროკავშირი პროექტი ხელს შემუშავებასა საკანონმდებლო დოკუმენტების ცვლილებების და განხორციელებას, და, ასევე დაგეგმვასა და ინვესტიციებში გარემოსდაცვით მიდგომებსა და ინოვაციური ტექნოლოგიების გამოყენების სტიმულირებას, ახალი ბიზნეს მოდელების მიღებითა და მწვანე სამუშაო ადგილების შექმნით.

"ევროკავშირი გარემოსთვის" პროექტის ფარგლებში კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრი (REC Caucasus) ეხმარება გაეროს გარემოსდაცვითი ორგანიზაციას (UNEP) 2016-2020 ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულების შეფასებასა და რეკომენდაციების მომზადებაში 2021-2025 გეგმის განახლებისათვის.

შეხვედრის მიზნები და მოსალოდნელი შედეგები

შეხვედრის სამი ძირითადი ამოცანაა:

- 2016-2020 ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულების შეფასების ანგარიშის წარდგენა და შეჯერაბა დაინტერესებულ მხარეებთან
- 2021-2025 ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგემის რეკომენდაციების წარდგენა და შეჯერება

მონაწილეები

შეხვედრას დაესწრება დაახლოებით 25 მონაწილე, გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროდან, რეგიონული განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტროდან, ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროდან, მუნიციპალიტეტებიდან, გაეროს ორგანიზაციას გარემოსდაცვითი (UNEP) და კავკასიის რეგიონული გარემოსდაცვითი ცენტრის (RECC) წარმომადგენლები.

დღის წესრიგი

ივლისი 19	დღე 1					
დრო	თემა					
12:00	მონაწილეთა ჩამოსვლა და რეგისტრაცია					
12:30 -12:50	შეხვედრის გახსნა, მისალმება (მოდერატორი - ალვერდ ჩაქსელიანი, ნარჩნებისა და ქიმიური ნივთიერებების მართვის დეპარტამენტის უფროსის, საქართველოს გარემოს დაცვის და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო)					
	• ბ-ნი სოლომონ პავლიაშვილი - საქართველოს გარემოს დაცვის და					
	სოფლის მეურნეობის მინისტრის მოადგილე					
	• ბ-ნი ბრუნო პოზი —გაერთიანებული ერების გარემოსდაცვითი ორგანიზაცია (UN environment), ევროპის ოფისის ხელმძღვანელი					
	• ბ-ნი ალექსანდრე დარასი - ატაშე, ევროკავშირის წარმომადგენლობის					
	კავშირის, ენერგიის, გარემოს დაცვისა და კლიმატის ცვლილების					
	სექტორის კოორდინატორი					
12:50-13:45 2016-2020 ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგემის შესრულების შეფასების ანგარიში						
	• ირაკლი ლეგაშვილი - პროექტის წამყვანი ექსპერტი					
13:45-14:00	დისკუსია					
14:00-15:00	სადილი					
15:00-15:15	სამუშაო ჯგუფების ფორმირება და მეთოდოლოგიის გაცნობა					
	• ქ-ნი ირმა გურგულიანი - საქართველოს გარემოს დაცვის და					
	სოფლის მეურნეობის სამინისტრო					
15:15-16:15	ჯგუფებში მუშაობა:					
	2016-2020 ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგემის შესრულების ანგარიშის განხილვა					
	ფასილიტატორები: ქეთი ჯიბლაძე , მიხეილ ქურდაძე					
16:15-16:30	ყავის შესვენება					
16:30-17:15	ჯგუფებში მუშაობის შედეგების პრეზენტაცია					
17:15-17.30	შეხვედრის პირველი დღის დახურვა					
	სოფიკო ახობაძე - პროექტის კოორდინატორი					
18.00	ვახშამი					

დრო	თემა
ივლისი 20	დღე 2
10:00 -10:10	შეხვედრის გახსნა
10:10 -10:30	ნარჩენების მართვის არსებული სისტემის და ინფრასტრუქტურის შეფასება , მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შესრულების ანალიზი • ირაკლი ლეგაშვილი - პროექტის წამყვანი ექსპერტი
10:30 -10:45	დისკუსია
10:45 -11:45	ჯგუფებში მუშაობა:
	ნარჩენების მართვის არსებული სისტემის და ინფრასტრუქტურის შეფასება , მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შესრულების ანალიზი
	ფასილიტატორები: ქეთი ჯიბლაძე , მიხეილ ქურდაძე
11:45 -12:00	ყავის შესვენება
12:00 -13:30	ჯგუფებში მუშაობის შედეგების პრეზენტაცია
13.30-14.30	სადილი
14:30-15:45	სამუშაო ჯგუფის მესამე სესია:
	რეკომენდაციები 2022-2026 ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმისთვის
	ფასილიტატორები: ქეთი ჯიბლაძე , მიხეილ ქურდაძე
15:45-16:00	ყავის შესვენება
16:00-17:00	ჯგუფებში მუშაობის შედეგების პრეზენტაცია
17:00-18:00	შეხვედრის შეჯამება და დახურვა
	სოფიკო ახობაძე
19:00	ვახშამი

დრო	თემა
ივლისი 21	დღე 3
10:00 -11:00	შემდეგი ნაბიჯები:ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგიის და 2022-2026 ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგემის მოსამზადებელი გზამკვლევი სოფიკო ახობაბე - პროექტის კოორდინატორი

11:00 -12:00	შეხვედრის შეჯამება და დახურვა			
13.00-14:00	სადილი			
14.15	გამომგზავრება თბილისში			

Stakeholder Validation Workshop: Assessment of the National Waste Action Plan 2016-2020

July 19 – 21, 2021

Venue: RADISSON COLLECTION

Tsinandali, Kakheti region

	Name and Surname	Organization	Position	Telephone	E-Mail
1.	Mr. Suliko Pavliashvili	Ministry of Environmental Protection and Agriculture of Georgia	Deputy Minister	577 08 03 60	
2.	Platon Kalmakhelidze	Attorney Office			
3.	Mr. Givi Merabishvili	Ministry of Environmental Protection and Agriculture of Georgia	Head of Department of Law	595 85 83 16	givi.merabishvili@mepa.gov.ge
4.	Ms. Maia Beruashvili	Ministry of Environmental Protection and Agriculture of Georgia	Head of Food Safety Department	595 53 01 94	maia.beruashvili@mepa.gov.ge
5.	Ms. Irma Gurguliani	Ministry of Environmental Protection and Agriculture of Georgia	Deputy Head of Waste and Chemicals Management Department	599 89 8818	irma.gurguliani@mepa.gov.ge
6.	Ms. Kristine Vardanashvili	Ministry of Environmental Protection and Agriculture of Georgia	Head of Waste Management Division, Waste and Chemicals Management Department	595 03 48 91	kristine.vardanashvili@mepa.go v.ge

7.	Ms. Nino Kulatamishvili	Ministry of Environmental Protection and Agriculture of Georgia	Senior Specialist at Data Analysis Division, Policy Coordination and Analytics Department	595 03 43 73	nino.kulatamishvili@mepa.gov.g e
8.	Ms. Nana Gogitidze	Parliament of Georgia	Chief Specialist at Environmental Protection and Natural Resources Committee	595 35 59 13	ngogitidze@parliament.ge
9.	Ms. Tamta Kikolashvili	Ministry of Finance	Senior Specialist at Legal Department	557130726	t.kikolashvili@mof.g
10.	Ms. David Advadze	Ministry of Economy and Sustainable Development of Georgia	Acting Head of Sustainable Development Division	577 75 94 54	dadvadze@moesd.gov.ge
11.	Mr. Zaal Kapanadze	Ministry of Internally Displaced Persons from the Occupied Territories, Labor, Health and Social Affairs	Director of Regulation Agency for Medical and Pharmaceutical Activities	032 251 00 26	zkapanadze@moh.gov.ge
12.	Maia Talakhadze	Ministry of Regional Development and Infrastructure	Head of Infrastructure Development Partners Relation Division, Infrastructure Policy and Development Partners Relation Department	595 00 58 58	m.talakhadze@mrdi.gov.ge
13.	Mr. Giorgi Shukhoshvili	Solid Waste Management Company of Georgia	Director	595 00 77 77	g.shukhoshvili@waste.gov.ge
14.	Mr. Vakhtang Baramia	Solid Waste Management Company of Georgia	Deputy Director	596 96 28 28	v.baramia@waste.gov.ge
15.	Ms. Khatuna Chikviladze	Solid Waste Management Company of Georgia	Director Advisor	599 10 73 28	khatunac@hotmail.com

16.	Mr. Geno Mdinaradze	Tbilisi City Hall	Specialist at Environment Management Division, Municipal Department of Environment Protection	598 73 30 59	geno.mdinaradze@gmail.com
17.	Mr. Archil Tkabladze	Kutaisi City Hall	Dead of Ecology and Waste Management Division	598 42 42 55	archilitkabladze@gmail.com
18.	Mr. Nodar Kontselidze	Adjara Waste Management Company	Director	577 23 22 27	nkoncelidze@yahoo.com
19.	Mr. Malkhaz Adeishvili	EU4Environment	National Action Coordinator	599 53 14 27	adeishvili.m@gmail.com
20.	Sophiko AKhobadze	REC Caucasus	Director	577 79 77 59	sophiko.akhobadze@rec- caucasus.org
21.	Irakli Legashvili	REC Caucasus	Project Manager	577 17 70 16	chem_ira@yahoo.com
22.	Mikheil Kurdadze	REC Caucasus	Project Officer	577 05 84 48	mikheil.kurdadze@rec- caucasus.org
23.	Keti Jibladze	REC Caucasus	Project Officer	593 79 77 99	keti.jibladze@rec-caucasus.org
24.	Alexander Darras	Attaché, Sector Coordinator Connectivity, Energy, Environment & Climate change, EU Delegation to Georgia			

25.	Bruno Pozzi	Director, Europe Office, UN Environment Programme			
26.	Rie Tsutsumi	Europe Office, United Nations Environment Programme	Regional Coordinator for Climate Change and Resource Efficiency	+41229178504	rie.tsutsumi@un.org
27.	Irina Davis	Europe Office, United Nations Environment Programme	Project Assistant		

July 19, 2021

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

დაინტერესებულ მხარეთა შეხვედრა "2016-2020 ნარჩენების მართვის ეროვნული სამოქმედო გეგმის შესრულების შეფასება და რეკომენდაციები გეგმის განახლებისათვის"

Stakeholder Validation Workshop "Assessment of the National Waste Management Action Plan"

19 ივლისი, 2021 შეხვედრის ადგილი: წინანდალი, საქართველო 19 July, 2021

Venue: Tsinandali, Georgia

	სახელი და გვარი	ორგანიზავია	პიზიცია	ტელეფონი	E-Mail
1.	Conput small had	J.St. potenti Guhly Jolli Dhorenti smore Gra	onhoffmhn	577232827	numelidae yothan.com

Action implemented by:

2.	Palstongal.	myshygugu as holy	perpendent olechys	595034343	ninaxulatamishvili@mepage
3.	prox po	March Shaw or whylis ghapes police so schools police so solver	Managen of house	C3 200 C8 B	m.talakhadre@ modi-gov-ge Dppp
4.	50320	1smom angals of dogking and askydal Lid-ham	os dozhigar zstanaszen hjent liddishazzen Yshmin	599 759454	dadrad ze Omoesd. gov. g
	◎) OECD () () () () () () () () ()	Action implemented by: UNECE UN®	WORLD BANK GRO	UP (B	

5.	สึงการ สิ่งใช้งาชี้รูกฐา	MEPA	Marke Maganassa	\$9\$\$\$\$\$\$\$	maia Bervashirk @ meps. gorge
6.	3453~	ME1214	22 mg 2 m	595858316	givi meratishvia al mera gov. ges
7.	314 de organ de	MEPA	624 fg 60 8al 8 Aogal W8 Aogg 93 hm/r	nd 59503489	kristine vardarashvilet o mepar gov. ge I moment

	Iman sm Somoty	REC	Euphony	7377	b. Sart
9.	Janhar dybrigan	Caucasus	poologouh	595007777	14
	2 lother of	(1 24 gg hon	By garge	57 Y 34 34 94	1.W

Munday .				1.438
3yhsazanon	MEPA	Sugaphilusus oncorr	595858819	yen
とろいてみろう	Marer page w	mon cha where engrowely where some	557 130726	of.

15.	2220 2292	to Inough	mostering be without		00
	3111116 (99 06 9)	Jaganas, Ca0100	dyan 6mg 6od mghala		Johns.
16.	82em glovent	t. orderment Bysonerserosial 3hrs Bhahl award Labbath	Shahlouzian Dhazid Se Jingirah Usooydon	598 733059	3.3 repp

18.	6,6,5 gonzalondy	Mond onrolled from enry Ruy-	Jornary Williamsoller	595355913	6. frans
19.	32670283 3.CrJ.L	SWMCG	Calebary plang-p	5 96 96 28 28	3 houf

20.	boom 60 hospy	SWHCO	appless.	593107328	hiszand
21.	gradut tipbig	REC Concasus	shryted manyth	5 59 4478/7	2 th 1-3
22.	for sach	REC Cancer	shyped your	55) 787 188	fB_

25.	

July 20, 2021

		WanGarbian
3.	grun burgs	My why shought my the should be so could be the sould be the sould be the sould be so could be the sould be so could be
4.	203501	15momansho co agaghson quesnas - 574 - 45-94-54 fond handhassent 45-94-54

5.	small sylanding	5WMCB	physonh	595007771	J. J
6.	Sorge Congress	toe Bolley pograpal Boun	producting constants dygassaga poglatice on	577 035 437	5 3
7.	lmingm Somby	RFC Cancasus		57779	6. Day

8.	Sylvysdyn sn Suns	MEPA	LABOLIOSSEM Johnla	595530194	2. free B
9.	3-30 3his-23-~	MEPH	232M1 625/1/39M	595858316	Jul.
10.	applan	MEPA	angonth a grand	593838818	njuch

			Sup frompo	599107528	Inssemed
- 1	222mC2g32CL	Base page	aguarda egy arter egy arter	557 130726	on M.
13.	whol 82-822 g	f. fogosald Zohns	somegants es dy In 6 Shap 6, H g by myr, my shart	378-42-4255 H	of of the second

15	806m Beneshad	oránombel aghas astrándo escarl ballocalled	Boballowson ahosel groungamend, Woorlden	598 73-30-59	3:3-8
16	depos syngy	E44Environment programme	Shows and some of the strong of and	539531427	d. kgrifoens

17.	grapoports	At manufacture my then the type of the type	governon 15 month	59535 59 13	6. Jones
18.	356000g	SWMCG	Stores of Stores	5 96 98 28 68	34
19.	for soch	RPC Caucasis	3mytod mg-cs-	(3) 787785	f.te

9.	tholprof 3hours 32nc	MEPA	234-1-	53503	J. modern
22.					

	172 /31/1	RECC	expert	577 17 7016	while
24.	ž.				
25.					1
		Action implemented by:			

July 21, 2021

	3 well Coups	Shaged sombushor			,
3.	Palabay gam	कियार किया की किया है। भिन्दी की किया की	openally charge	5950313 73	5 B
4.	gond as	manshara of the state of the st	mot. Johnto ghe	1 sgraves	Theodo

5.	503501	15momangals Or deglion groundfiel Grandalehan	anglison gibg- fill wadshoog annt yghmln	577 - 75 9454	10. yoz
6.	Asns Sohystzngn	MEPA	rashows musterly	595530194	2 Jany B
7.	303- Jass-237	M1=1P17	2322 (25243 gpl	595858316	32

	3ybier 13cc	MEPA	magnossigny magnossigny eypelon gyoran	59503	8. Implify
9,	gande Tybrigan	SWMCG	Enhotomh.	895007777	4
10.	lnasin SanSh	REl	61 pamps	57473 7763	b. Sand
		Action implemented by:			

12.	802701927C2	warn byfin	25 merger ershverson 557 75 m 130726	
13.	sinher Budged	of frank Zhri	33mgmgaths ou dysha 5984e42-55 Garagement wigherla	<i>28</i> .

14. 80em 200s.s.s	theret obtained also should extend bobbyth	לילי איני לי	598 #3-30-59	3:3
15. d. sups 2 2 20	for EU4 Environment Shringhire	Swar was about a	599531927	4. egosoz
16. 6363 Jordans	Son merent Son merent Magn	Jazz In Hypricily	5953559	6. Joseph S

18.	brayov Inszemon	SWACA	Supplement	599107328	Inszand
19.	ton toh	RIX Concean	shipted you	55)-18-17-58	HZ.

21. 2nbjorn tiltil REC Carcary dhystod 199497812 24415		11.0		expect	577 17 7016	ngg_
22.		gipsolm thep	REC Cancary	more m	599 497817	2 Hard
	22.					

Infographic prepared for the meeting

Technical Resume

სარჩევი

მოკლე შინაარსი	3
ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და 2016-2020 წლების სამოქმედო გეგმის ღონისძიების განხორციელების მიგნებები	5
ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და 2016-2020 წლების სამოქმედო	
გეგმის ღონისძიების განხორციელების სტატუსი	12
რეკომენდაციები	36

მოკლე შინაარსი

საქართველოსა და ევროკავშირს შორის ასოცირების შეთანხშების მიხედვით ნარჩენების მართვის სისტეშის დაახლოებას ევროკავშირის დირექტივების მოთხოვნებთან, გარემოსდაცვის სფეროში ნაკისრ ვალდებულებებს შორის, ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ადგილი უჭირავს. 2014 წელს საქრათველომ მიიღო ნარჩენების მართვის კოდექსი, რომლის მიზანია ამ სფეროში სამართლებრივი საფუძვლის შექმნა. კოდექსი ეფუძვნება ევროპარლამენტისა და ევროკავშირის საბჭოს რეგულაციებს და ორიენტირებულია ნარჩენების პრევენციასა და მეორად გამოყენებაზე. ნარჩენების მართვის კოდექსიდან გამომდინარე საქართველოს მთავრობამ 2016 წელს დაამტკიცა ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების ეროვნული სტრატეგია და 2016-2020 წლების ეროვნული სამოქმედო გეგმა, რომლითაც 15 წლიანი პერიოდისათვის განისაზღვრა მიზნები და ამოცანები და შემუშავდა 5 წლიანი დონისძიებები, რომლის აღსრულების კოორდინაცია და პერიოდული განახლება დაევალა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს.

ნარჩენების მართვის ერთვნული სტრატეგია და 2016-2020 წლების სამოქმედო გეგმა მოიცავს 9 მიჩანს, 30 ამოცანას და 103 ღონისძიებას.

გამომდინარე იქედან, რომ სამოქმედო გეგმის შესრულების ბოლო ვადა იყო 2020 წელი, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით განხორციელდა 2016-2020 წლების სამოქმედო გეგმის შესრულების პროგრესის შეფასება, მიღწევების, აგრეთვე ხარვეზებისა და შესაძლებლობების დასადგენად და 2021-2025 წლების სამოქმედო გეგმის ფონური ინფორმაციისა და საჭიროებების განსაზღვრისათვის. დონისძიებებს სამი სხვადასხვა სტატუსი მიენიჭათ მათი პროგრესის საფუძველზე - განხორციელებული, ნაწილობრივ განხორციელებული და არ არის განხორციელებული.

გამომდინარე იქედან რომ სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის მიზნები და ამოცანები განისააზღვრა 2030 წლამდე პერიოდისათვის, და შეფასება მხოლოდ 2016-2020 წლებს მოიცავდა, ანალიზის დროს ძირითადი ფოკუსი გაკეთდა ამ პერიოდისათვის დონისძიებების განხორციელების სტატუსის განსაზღვრაზე.

გეგმის შესრულების შეფასებამ 2021 წლის მდგომარეობით გამოავლინა მიზნების, ამოცანებისა და ღონისძიების შესრულების შემდეგი სტატუსი:

ანალიზმა აჩვენა, რომ პროცენტულად ყველაზე მეტი ღონისძიებება სტატუსით "არ არის განხორციელებული" **მესამე მიზნის** "ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტური სისტემის შემუშავება და დანერგვა" ღონისძიებათა ჩამონათვალში ფიქსირდება.

ასევე აღსანიშნავია, რომ პროცენტულად ყველაზე მეტი ღონისძიებება სტატუსით "განხორციელებული" პირველი და მეორე მიზნების - "ევროკავშირის მოთხოვნებისა და

საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის შემუშავება, განხორციელება და აღსრულება"; "ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება და ჩამოყალიბება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე" ღონისძიებათა ჩამონათვალში ფიქსირდება.

შეფასების პროცესმა ასევე გამოავლინა სისტემატიზებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის ნაკლებობა და ერთიანი მონაცემთა ბაზის და სამოქმედო გეგმის განხორციელების მონიტორინგის სიმწირე, რაც ხელს უშლის მტკიცებულებებზე დაფუძნებული შეფასების პროცესს.

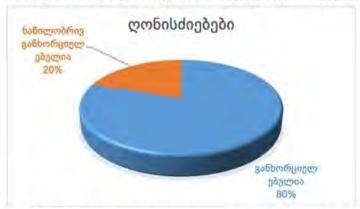

ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და 2016-2020 წლების სამოქმედო გეგმის ღონისძიების განხორციელების მიგნებები

ქვემოთ დიაგრამებზე წარმოადგენილია თანაფარდობა განხორციელებულ, ნაწილობრივ განხორციელებულ და არ განხორციელებულ ღონისძიებებს შორის.

მიზანი 1. ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის შემუშავება, განხორციელება და აღსრულება

დიაგრამა 1. მიზანი 1-ის ქვეშ განხორციელებული, ნაწილობრივ განხორციელებული და არ განხორციელებული ღონისძიებების თანაფარდობა

მიზანი 1-ის 15 ღონისძიებიდან განხორციელებულია 12; ნაწილობრივ განხორციელებულია 3

მიზანი 2. ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება და ჩამოყალიბება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე

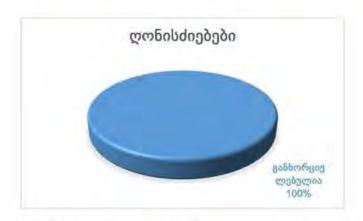

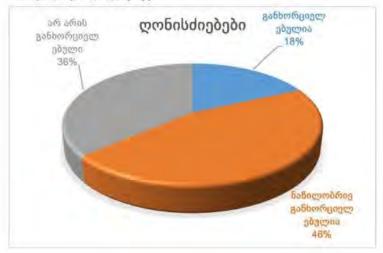

დიაგრამა 2. მიზანი 2-ის ქვეშ განხორციელებული, ნაწილობრივ განხორციელებული და არ განხორციელებული ღონისძიებების თანაფარდობა

მიზანი 2-ის 3 ღონისძიებიდან განხორციელებულია 3;

მიზანი 3. ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა

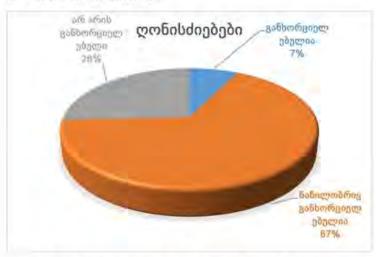

დიაგრამა 3. მიზანი 3-ის ქვეშ განხორციელებული, ნაწილობრივ განხორციელებული და არ განხორციელებული ღონისძიებების თანაფარდობა

შიზანი 3-ის 22 ღონისძიებიდან განხორციელებულია 4; ნაწილობრივ განხორციელებულია 10; არ არის განხორციელებული 8

მიზანი 4. ნარჩენების ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის უსაფრთხო განთავსების უზრუნველყოფა

დიაგრამა 4. მიზანი 4-ის ქვეშ განხორციელებული, ნაწილობრივ განხორციელებული და არ განხორციელებული ღონისძიებების თანაფარდობა

მიზანი 4-ის 27 ღონისძიებიდან განხორციელებულია 2; ნაწილობრივ განხორციელებულია 18; არ არის განხორციელებული 7.

მიზანი 5. ნარჩენების პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება ან/და აღდგენა

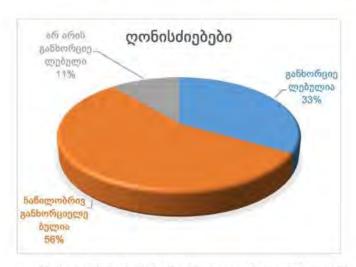

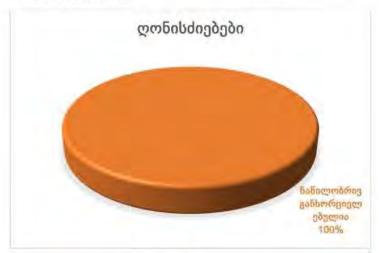

დიაგრამა 5. მიზანი 5-ის ქვეშ განხორციელებული, ნაწილობრივ განხორციელებული და არ განხორციელებული ღონისძიებების თანაფარდობა

მიზანი 5-ის 9 დონისძიებიდან განხორციელებულია 3; ნაწილობრივ განხორციელებულია 5; არ არის განხორციელებული 1.

მიზანი 6. ნარჩენების მართვის ხარჯების სრული ამოღება "დამბინძურებელი იხდის" პრინციპის შესაბამისად

Action implemented by:

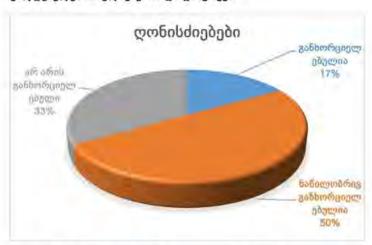

დიაგრამა 6. მიზანი 6-ის ქვეშ განხორციელებული, ნაწილობრივ განხორციელებული და არ განხორციელებული ღონისძიებების თანაფარდობა

მიზანი 6-ის 4 ღონისძიებიდან ნაწილობრივ განხორციელებულია 4

მიზანი 7. შესაძლებლობების ფარგლებში, მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ხელშეწყობა და დანერგვა

დიაგრამა 7. მიზანი 7-ის ქვეშ განხორციელებული, ნაწილობრივ განხორციელებული და არ განხორციელებული ღონისძიებების თანაფარდობა

მიზანი 7-ის 6 დონისძიებიდან განხორციელებულია 1; ნაწილობრივ განხორციელებულია 3; არ არის განხორციელებული 2.

შიზანი 8. ნარჩენების შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა

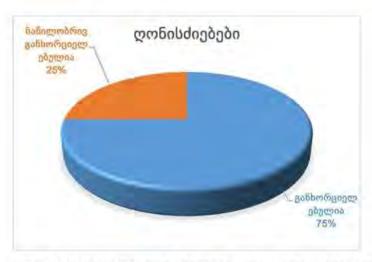

დიაგრამა 8. მიზანი 8-ის ქვეშ განხორციელებული, ნაწილობრივ განხორციელებული და არ განხორციელებული ღონისძიებების თანაფარდობა

მიზანი 8-ის 4 ღონისძიებიდან განხორციელებულია 3; ნაწილობრივ განხორციელებულია 1

შიზანი 9. საჯარო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე; ასევე, კერძო კომპანიებისა და საზოგადოების შესაძლებლობათა გაძლიერების ხელშეწყობა

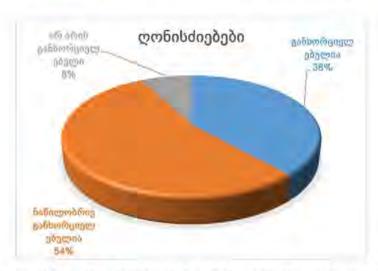

დიაგრამა 9. მიზანი 9-ის ქვეშ განხორციელებული, ნაწილობრივ განხორციელებული და არ განხორციელებული ღონისძიებების თანაფარდობა

მიგანი 9-ს 13 ღონისძიებიდან განხორციელებულია 5; ნაწილობრივ განხორციელებულია 7; არ არის განხორციელებული 1.

ღონისძიებების უმეტესობა განხორციელდა საქართველოს გარემოს დაცვისა დასოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით, დონორების მიერ დაფინანსებული პროექტების მეშვეობით. მთლიანობაში, მყარი ნარჩენების მართვის (SWM) 26 ასეთი პროექტი განხორციელდა 2016-2020 წლების განმავლობაში საქართველოს სხვადასხვა მუნიციპალიტეტსა და რეგიონში. დონორ და განმახორციელებელ სააგენტოებს შორის არიან ევროკავშირი (EU), ამერიკის შეერთებული შტატების აერთაშორისო განვითარების სააგენტო (USAID), შვედეთის საერთაშორისო განვითარების თანამშრომლობის სააგენტო (SIDA), ევროპის რეკონსტრუქციისა და განვითარების ბანკი (EBRD) ,გლობალური გარემოსდაცვითი ფონდი (GEF), გაერთიანებული ერების განვითარების პროგრამა (UNDP), გაერთიანებული ერების გარემოსდაცვითი პროგრამა (UNEP), გაერთიანებული ერების ინდუსტრიული განვითარების ორგანიზაცია (UNIDO), გერმანიის განვითარების ბანკი (KfW), ჩეხეთის განვითარების სააგენტო. ევროკავშირმა მხარი დაუჭირა იმ პროექტებისა და ინიციატივების ყველაზე დიდ რაოდენობას, რომლებიც პირდაპირ უკავშირდება 2016-2020 წლების გეგმის განხორციელებას.

ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და 2016-2020 წლების სამოქმედო გეგმის ღონისძიების განხორციელების სტატუსი

ქვემოთ მოცემულ ცხრილში წარმოდგენილია სამოქმედო გეგმის მიზნები, ამოცანები და ღონიძიებები და მათი მიღწევის/განხორციელების ვადები, ასევე დასახული მიზნების, ამოცანებისა და ღონისძიების განხორციელების სტატუსი.

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
მიზანი 1. ევროკავშირის მოთხოვნებისა და საერთაშორისო კონვენციების შესაბამისი ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის შემუშავება, განხორციელება და აღსრულება		ძირითადად მიღწეულია	
ამოცანა 1.1. ასოცირების შეთანხმებიდან გამომდინარე ნარჩენების მართვასთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესასრულებლად აუცილებელი სამართლებრივი აქტების მიღება და განხორციელება	2020	შესრულებულია	
ღონისძიება 1.1.1. კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხ. 49,2): • დადგენილება მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების წესის შესახებ		განხორციელებულია	2016
დონისძიება 1.1.2. კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხ. 49,2) • დადგენილება ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების, წინასწარი დამუშავებისა და დროებითი შენახვის		განხორციელებულია	2016

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
რეგისტრაციის წესისა და პირობების შესახებ			
 დადგენილება სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშვების სპეციალური მოთხოვნების შესახებ 			
ღონისძიება 1.1.3. კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხლი 49,3):		განხორციელებულია	2016
 დადგენილება ნარჩენების ინსინერაციისა და თანაინსინერაციის პირობების შესახებ 			
დონისძიება 1.1.4. კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხლი 49,4): • დადგენილებები სხვადასხვა სახის სპეციფიკური ნარჩენების შესახებ		განხორციელებულია	2017-2018
დონისძიება 1.1.5. კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხლი 49,5):		განხორციელებულია	2016
 ნარჩენების ტრანსპორტირებასთან დაკავშირებული მოთხოვნების განმსაზღვრელი კანონქვემდებარე აქტი 			
ღონისძიება 1.1.6. კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხლი 49,6):		განხორციელებულია	2016-2017
 კანონქვემდებარე აქტი სამედიცინო ნარჩენების მართვის შესახებ 			

მიზანი, ამოცანა და დონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
ღონისძიება 1.1.7. კანონქვემდებარე აქტების შემუშავება და მიღება (კოდექსი, მუხლი 49,7): • კანონქვემდებარე აქტი ცხოველური ნარჩენების მართვის შესახებ		განხორციელებულია	2016-2017
ღონისძიება 1.1.8. ნარჩენების იმპორტის, ექსპორტისა და ტრანზიტის შესახებ კანონის დასრულება და მიღება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016
ღონისძიება 1.1.9. კანონი სამთო გადამუშავების ნარჩენების შესახებ		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2017
ამოცანა 1.2. საერთაშორისო კონვენციების ვალდებულებების სრული ასახვა და განხორციელება	2020 წლისთვის	შესრულებულია	
ღონისძიება 1.2.1. სტოკჰოლმის კონვენციის ვალდებულებათა შესრულების მიზნით ეროვნული სამოქმედო გეგმის განახლება და განხორციელება		განხორციელებულია	2016-2017
ღონისძიება 1.2.2. საკანონმდებლო ხარვეზების იდენტიფიცირება საერთაშორისო ხელშეკრულებებთან მიმართებაში და სათანადო სამართლებრივი წინადადებების შემუშავება		განხორციელებულია	2018
ღონისძიება 1.2.3. მინამატას კონვენციის რატიფიკაციის მიზნით ქვეყანაში არსებული სიტუაციის შეფასება და კომპეტენტური		განხორციელებულია	2016-2017

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
ორგანოების ჩართულობის უზრუნველყოფა			
ამოცანა 1.3. ნარჩენების მართვის კანონმდებლობის ეფექტიანი აღსრულება	2025 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 1.3.1. ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე სარეკრეაციო ადგილებში დაბინძურების ე.წ. ცხელი წერტილების განსაზღვრა და ინსპექტირების გეგმების შემუშავება და განხორციელება		განხორციელებულია	2016-2018
დონისძიება 1.3.2. დაცული ტერიტორიების ნარჩენების მართვის გეგმების სახელმძღვანელო დოკუმენტების შემუშავება		განხორციელებულია	2016
დონისძიება 1.3.3. დაცული ტერიტორიებისათვის ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება	COMPANIES CONTROL CONT	ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2018
მიზანი 2. ნარჩენების მართვის დაგეგმვის სისტემის ჩამოყალიბება და ჩამოყალიბება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე		მიდწეულია	
ამოცანა 2.1. ყველა მუნიციპალიტეტისთვის ნარჩენების მართვის პირველი ხუთწლიანი გეგმების შემუშავება და დამტკიცება	2017 წლისთვის	შესრულებულია	
ღონისძიება 2.1.1. აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკის და კახეთის რეგიონის მუნიციპალიტეტების მიერ ნარჩენების მართვის გეგმების მომზადება		განხორციელებულია	2016-2017

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
ღონისძიება 2.1.2. მუნიციპალიტეტების მიერ (გარდა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისა და კახეთის რეგიონისა) ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება		განხორციელებულია	2016-2017
ამოცანა 2.2. კომპანიების ნარჩენების მართვის გეგმების მომწადება და სამინისტროსთან შეთანხმება	2016 წლისთვის	შესრულებულია	
ღონისძიება 2.2.1. კომპანიის ნარჩენების მართვის გეგმის შემუშავებისა და დამტკიცების სახელმძღვანელოს (მოიცავს პროცედურას) შემუშავება		განხორციელებულია	2016
მიგანი 3. ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ეფექტიანი სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა		ძირითადად მიდწეულია	
ამოცანა 3.1. კერძო და საჯარო სექტორების თანამშრომლობის ფორმების განსაზღვრა	2020 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 3.1.1. ნარჩენების მართვის სფეროში კერძო და საჯარო სექტორების თანამშრომლობის პოლიტიკის შემუშავება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2018
ღონისძიება 3.1.2. კერძო სექტორისა და მუნიციპალიტეტებისთვის წამახალისებელი ზომების შემუშავება ხელახალი გამოყენების, რეციკლირების და აღდგენის ხელშეწყობის მიზნით		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2019

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
ამოცანა 3.2. ნარჩენების შეგროვებისა და ტრანსპორტირების ოპერატორების მიერ კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების შესრულება	2020 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
დონისძიება 3.2.1. ნარჩენების რეგისტრაციის სისტემის შექმნა და დანერგვა		განხორციელებულია	2016-2017
ღონისძიება 3.2.2. მუნიციპალიტეტების მიერ ნარჩენებთან დაკავშირებული მომსახურების შესახებ ხელშეკრულებების/ტექნიკური დოკუმენტაციის/სამუშაოთა აღწერილობის მომზადების სახელმძღვანელოს შემუშავება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020
ამოცანა 3.3. ნარჩენების შეგროვების ეროვნული მაჩვენებლები:		ნაწილობრივ შესრულებულია	
მუნიციპალური ნარჩენები 90%	2020 წლისთვის	ძირითადად განხორციელებულია	
მუნიციპალური ნარჩენები 100%	2025 წლისთვის		
მუნიციპალური ნარჩენები 100%	2030 წლისთვის		
სახიფათო ნარჩენები 50%	2020 წლისთვის	განხორციელებულია	
სახიფათო ნარჩენები 75%	2025 წლისთვის		
სახიფათო ნარჩენები 100%	2030 წლისთვის		
ღონისძიება 3.3.1. მუნიციპალურ ნარჩენებთან დაკავშირებული მომსახურების დაფარვის არეალის		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2017

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
და ინფრასტრუქტურის არსებული მდგომარეობის ანალიზი			
ღონისძიება 3.3.2. მუნიციპალური ნარჩენების შეგროვების და ტრანსპორტირების გაუმჯობესების მიზნით სტანდარტიზირებული კონტეინერებისა და სატრანსპორტო საშუალებებით უზრუნველყოფა		განხორციელებულია	2017-2019
დონისძიება 3.3.3. საპილოტე პროექტის განხორციელება მაღალმთიანი რეგიონის მუნიციპალიტეტ(ებ)ისთვის ნარჩენების შეგროვების ეფექტიანი სისტემის შექმნის მიზნით		განხორციელებულია	2017-2018
დონისძიება 3.3.4. სახიფათო ნარჩენების დროებითი განთავსების ობიექტების მოწყობის ტექნიკურ- ეკონომიკური შეფასება და საჭიროებების განსაზღვრა		განხორციელებულია	2017-2018
ღონისძიება 3.3.5. სახიფათო ნარჩენების შეგროვების სისტემის მოდელის შექმნა და დანერგვის ხელშეწყობა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2019
ამოცანა 3.4. სახიფათო ნარჩენების მართვის ეროვნული სისტემის ჩამოყალიბება	2025 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 3.4.1. ქვეყნის სახიფათო ნარჩენების მართვის სისტემის მიზანშეწონილობის ანალიზის ჩატარება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2017

მიჩანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
დონისძიება 3.4.2. ქვეყნის სახიფათო ნარჩენების მართვის სისტემის შექმნის სამოქმედო გეგმის შემუშავება და განხორციელება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2020
ამოცანა 3,5. ეროვნული ინციატივების განხორციელება სპეციფიკური ნარჩენების ნაკადების მართვისთვის	2025 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 3.5.1. მთელი ქვეყნის მასშტაბით სპეციფიკური ნარჩენების ინვენტარიზაციის ჩატარება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2018
დონისძიება 3.5.2. სამედიცინო ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმის შემუშავება		არ არის განხორციელებული	2018
ღონისძიება 3.5.3. ნარჩენი ზეთების მართვის შესახებ სამოქმედო გეგმის შემუშავება	To the Control of the	არ არის განხორციელებული	2017
ღონისძიება 3.5.4. საბურავების შეგროვებისა და მართვის სამოქმედო გეგმის შემუშავება		არ არის განხორციელებული	2018
ღონისძიება 3.5.5. ცხოველური ნარჩენების მართვის შესახებ სამოქმედო გეგმის შემუშავება		არ არის განხორციელებული	2017-2018
ღონისძიება 3.5.6. აზბესტის შესახებ სამოქმედო გეგმის შემუშავება		არ არის განხორციელებული	2017
ღონისძიება 3.5.7. ჩამდინარე წყლების გამწმენდი ობიექტების და სეპტიკური რეზერვუარების ლექის შესახებ სამოქმედო გეგმის შემუშავება		არ არის განხორციელებული	2018

მიჩანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
ღონისძიება 3.5.8. დაბინძურებული ნიადაგის (ისტორიული დაბინძურება ან ცხელი წერტილები) შესახებ ინვენტარიზაცია და სამოქმედო გეგმის შემუშავება		არ არის განხორციელებული	2017-2018
ღონისძიება 3.5.9. ცანაში არსებული დარიშხან შემცველი ნარჩენების უსაფრთხო განთავსება, "გარემო და უსაფრთხოების ინიციატივის" მიერ მომზადებული გეგმის შესაბამისად		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2019
ღონისძიება 3.5.10. სამშენებლო ნარჩენების მართვის სამოქმედო გეგმის მომზადება, მათ შორის დროებითი განთავსებისა და წინასწარი დამუშავების და ა.შ. შესახებ		არ არის განხორციელებული	2017-2018
ღონისძიება 3.5.11. ნარჩენების სპეციფიკური ნაკადების შემცირების მი8ნით პროდუქტთან დაკავშირებით გადასახდელებისა და სუბსიდიების დადგენის და შე8დუდვების შემოღების შესაძლებლობების შეფასება და მი8ანშეწონილობის შემთხვევაში შესაბამისი ეკონომიკური ინსტრუმენტების დანერგვა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2020
მიჩანი 4. ნარჩენების ადამიანის ჯანმრთელობისა და გარემოსათვის უსაფრთხო განთავსების უზრუნველყოფა		ძირითადად მიდწეულია	
ამოცანა 4.1. ახალი თანამედროვე რეგიონული ნაგავსაყრელების მოწყობა ევროკავშირის სტანდარტების შესაბამისად და	2025 წლისთვის	არ არის მესრულბული	

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
არსებული ნაგავსაყრელების გაუმჯობესება/ოპერირება გარდამავალ პერიოდში სპეციფიკური ნარჩენებისთვის ცალკეული უჯრედების მოწყობის გათვალისწინებით			
ღონისძიება 4.1.1 ქვემო ქართლის რეგიონში ახალი რეგიონული სანიტარული ნაგავსაყრელისა და გადამტვირთი სადგურების მშენებლობა ხუთი მუნიციპალიტეტისათვის (წალკა, დმანისი, თეთრიწყარო, მარნეული, ბოლნისი) და მუნიციპალიტეტების აღჭურვა სპეც-ტექნიკითა და შესაბამისი ინვენტარით		არ არის განხორციელებული	2017-2020
ღონისძიება 4.1.2. ტექნიკურ- ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი შეფასება კახეთის რეგიონში ახალი ნაგავსაყრელის და გაღამტვირთი სისტემის მოწყობის მიზნით		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2017
ღონისძიება 4.1.3. ტექნიკურ- ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი შეფასება სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში ახალი ნაგავსაყრელის და გადამტვირთი სისტემის მოწყობის მიზნით		განხორციელებულია	2016-2017
ღონისძიება 4.1.4. ახალი რეგიონული სანიტარული ნაგავსაყრელის და გადამტვირთი სადგურების მშენებლობა კახეთის რეგიონში		არ არის განხორციელებული	2017-2020

მიჩანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
ღონისძიება 4.1.5. ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის მშენებლობა სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში		არ არის განხორციელებული	2017-2020
ღონისძიება 4.1.6. ახალი, თანამედროვე ნაგავსაყრელის მშენებლობა ქ.ქუთაისში და გადამტვირთი სადგურების მოწყობა იმერეთის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონებისთვის და ქუთაისის არსებული ნაგავსაყრელის დახურვა		არ არის განხორციელებული	2016-2019
დონისძიება 4.1.7. ტექნიკურ- ეკონომიკური და გარემოსდაცვეთი შეფასება სამცხე-ჯავახეთისა და მცხეთა-მთიანეთის რეგიონებში ახალი ნაგავსაყრელის და გადამტვირთი სისტემის მონყობის მიზნით		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2018
დონისძიება 4.1.8. ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის მშენებლობა სამცხე- ჯავახეთისა და მცხეთა-მთიანეთის რეგიონებში		არ არის განხორციელებული	2018-2020
ღონისძიება 4.1.9. ტექნიკურ- ეკონომიკური და გარემოსდაცვეთი შეფასება შიდა ქართლის რეგიონში ახალი ნაგავსაყრელის და გადამტვირთი სისტემის მოწყობის მიზნით		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2018
ღონისძიება 4.1.10. ახალი რეგიონული ნაგავსაყრელის მშენებლობა შიდა ქართლის რეგიონში		არ არის განხორციელებული	2018-2020

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
დონისძიება 4.1.11. ახალი ნაგავსაყრელის მშენებლობა აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკისათვის		არ არის განხორციელებული	2016
ღონისძიება 4.1.12. თბილისის ნაგავსაყრელზე ბიოგაზის შეგროვების/გადამუშავების სისტემისა და ბიოქიმიური და სხვა სახის სახიფათო ნარჩენების დროებითი შენახვის სათავსოს მოწყობა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2018
ამოცანა 4.2. არსებული ნაგავსაყრელების დახურვა	2023 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
დონისძიება 4.2.1. არსებული ნაგავსაყრელების დახურვის სახელმძღვანელო დოკუმენტის შემუშავება		განხორციელებულია	2016
ღონისძიება 4.2.2. იმერეთისა და რაჭა-ლეჩხუმის რეგიონებში მოქმედი ნაგავსაყრელების (სამტრედია, ტყიბული, თერჯოლა, საჩხერე, ონი, ამბროლაური, ცაგერი) ეტაპობრივი დახურვა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2020
ღონისძიება 4.2.3. ქვემო ქართლის რეგიონში მოქმედი ნაგავსაყრელების (მარნეული, ბოლნისი, წალკა, დმანისი, მანგლისი, თეთრიწყარო) ეტაპობრივი დახურვა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2020
ღონისძიება 4.2.4. კახეთის რეგიონში მოქმედი ნაგავსაყრელების (თელავი, საგარეჯო, ლაგოდეხი, დედოფლისწყარო, წნორი, გურჯაანი) ეტაპობრივი დახურვა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2020

შიჩანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
ღონისძიება 4.2.5.		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2020
ღონისძიება 4.2.6. გურიის რეგიონის ნაგავსაყრელების (ჩოხატაური, ლანჩხუთი, ოზურგეთი) ეტაპობრივი დახურვა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2020
ღონისძიება 4.2.7. ქ. ბათუმის და ქ. ქობულეთის არსებული ნაგავსაყრელების დახურვა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017
ამოცანა 4.3. სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა /რემედიაცია	2020 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 4.3.1. არსებული სტიქიური ნაგავსაყრელების იდენტიფიცირება და დახურვის გეგმის მომზადება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2017
ღონისძიება 4.3.2. სტიქიური ნაგავსაყრელების უსაფრთხო დახურვის შესახებ სახელმძღვანელოს შემუშავება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016
ღონისძიება 4.3.3. სტიქიური ნაგავსაყრელების დახურვა/რემედიაცია გეგმის მიხედვით		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2020
ამოცანა 4.4. ნაგავსაყრელებზე ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების განთავსების შემცირება	2025 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულბულია	

მიჩანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
დონისძიება 4.4.1. ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების შართვის სტრატეგიის შემუშავება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2019
ღონისძიება 4.4.2. საყოფაცხოვრებო ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების კომპოსტირების ხელშემწყობი კამპანიის ჩატარება და მოშორებულ ტერიტორიებზე საპილოტე პროექტის განხორციელება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020
დონისძიება 4.4.3. ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის საპილოტე პროექტის განხორციელება ღვინის მწარმოებლებისათვის		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020
დონისძიება 4.4.4 ბიოდეგრადირებადი სოფლის მეურნეობის ნარჩენების კომპოსტირების საპილოტე პროექტის განხორციელება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2019
ღონისძიება 4.4.5. ბიოდეგრადირებადი სოფლის ბაღის კომპოსტირების საპილოტე პროექტის განხორციელება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020
მიზანი 5. ნარჩენების პრევენცია, ხელახალი გამოყენება, რეციკლირება ან/და აღდგენა		ძირითადად მიდწეულია	
ამოცანა 5.1. ქაღალდის, პლასტიკის მინისა და მეტალის წარმოშობის წყაროსთან სეპარირების სისტემის ჩამოყალიბება	2025 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	

მიჩანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
ღონისძიება 5.1.1. ქ.თბილისსა და სხა წინასწარ შერჩეულ ქალაქებში მინის, ქაღალდის, პლასტიკის და "სხვა ნარჩენის" წყაროსთან სეპარირების პრაქტიკის დანერგვის მიზნით პილოტური პროექტების ორგანიზება და განხორციელება		განხორციელებულია	2017-2020
დონისძიება 5.1.2. სეპარირებული ნარჩენების შეგროვების, ტრანსპორტირების და დროებითი შენახვის ან დამუშავების ობიექტების ჩამოყალიბება/ხელშწყობა		განხორციელებულია	2018-2020
ამოცანა 5.2. რეციკლირების მინიმალური მაჩვენებლები:		ნაწილობრივ შესრულებულია	
ქაღალდი 30%	2020 წლისთვის		
ქაღალდი 50 %	2025 წლისთვის		
ქაღალდი 80%	2030 წლისთვის		
ქაღალდი 80%	2020 წლისთვის		
მინა 20%	2025 წლისთვის		
მინა 50%	2030 წლისთვის		
მინა 80%	2020 წლისთვის		
მეტალი 70%	2025 წლისთვის		
მეტალი 80%	2030 წლისთვის		
მეტალი 90%	2020 წლისთვის	İ	
პლასტიკი 30%	2025 წლისთვის		

მიზანი, ამოცანა და დონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
პლასტიკი 50%	2030 წლისთვის		
დონისძიება 5.2.1. ალკოჰოლური და უალკოჰოლო სასმელების მწარმოებლებთან მოლაპარაკებების გამართვა, ბოთლებისა და ქილების დაბრუნების სისტემის შემუშავებასთან დაკავშირებით		განხორციელებულია	2017-2020
ღონისძიება 5.2.2. ჟურნალ-გაზეთების შეგროვების სისტემის შექმნა და გადამამუშავებელი ობიექტების შესაძლებლობების გაძლიერება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2020
ამოცანა 5.3. კომპანიების მიერ ნარჩენების პრევენციის ხელშეწყობა და კომპანიების მიერ პრევენციის ღონისძიებების განხორციელება	2020 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 5.3.1. ნარჩენების პრევენციის ეროვნული პროგრამის შემუშავება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020
ღონისძიება 5.3.2. კერძო სექტორთან მოლაპარაკებების გამართვა და ნებაყოფლობითი შეთანხმებები ნარჩენების პრევენციის მიზნით		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2018
ღონისძიება 5.3.3. ნარჩენების პრევენციისა და მინიმიზაციის მიზნით ცნობიერების ამაღლების კამპანიის განხორციელება კერძო სექტორისთვის		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2020
ამოცანა 5.4. ენერგიის აღდგენა იმ ნარჩენებიდან, რომელთა ხელახალი	2025 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
გამოყენება ან რეციკლირება არ მომხდარა			
ღონისძიება 5.4.1. წინასწარი შეფასების ჩატარება და პილოტ პროექტის განხორციელება ინსინერაციის საწარმოს მიერ ენერგიის აღდგენის მიზნით		არ არის განხორციელებული	2019
ამოცანა 5.5. ნარჩენების ხელახალი გამოყენების, რეციკლირებისა და ინსინერაციის ობიექტების ჩამოყალიბება	2025 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 5.5.5.1. ფინანსური ხელშეწყობის სქემის შემუშავება ნარჩენების რეციკლირების ხელშეწყობის მიზნით		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2020
მიზანი 6. ნარჩენების მართვის ხარჯების სრული ამოღება "დამბინძურებელი იხდის" პრინციპის შესაბამისად		ძირითადად მიღწეულია	
ამოცანა 6.1. თითოეულ მუნიციპალიტეტში მოსახლეობიდან ნარჩენების მართვის ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და განხორციელება	შემუშავება 2020 წლისთვის განხორციელება 2030 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 6.1.1. მუნიციპალიტეტების მიერ სატარიფო სისტემის შემუშავება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2020
ღონისძიება 6.1.2. მუნიციპალიტეტების მიერ ნარჩენების მოსაკრებლის შეგროვების ეფექტური სისტემის ჩამოყალიბება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020

მიჩანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
ღონისძიება 6.1.3. ნაგავსაყრელზე ნარჩენების მიღების (ჭიშკრის) მოსაკრებლის შემოღება, რაც სრულად დაფარავს ნაგავსაყრელის მოწყობასა და ოპერირებასთან დაკავშირებულ ხარჯებს		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020
ამოცანა 6.2. ხარჯების სრულად ამოღების სისტემის შემუშავება და განხორციელება კერძო სექტორიდან	შემუშავება 2020 წლისთვის განხორციელება 2025 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 6.2.1. კომპანიების არსებული სატარიფო სისტემის გადახედვა და შეცვლა, ნარჩენების მართვის ყველა ხარჯის დაფარვის მიზნით		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020
მიჩანი 7. შესაძლებლობების ფარგლებში, მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების ხელშეწყობა და დანერგვა		ძირითადად მიდწეულია	
ამოცანა 7.1. ვალდებულებების განსაზღვრა მწარმოებლებისთვის	2019 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 7.1.1. მგვ-ს დანერგვის მი8ნით წინასწარი შეფასებების ჩატარება და ანალიზი ნარჩენების თითოეული ნაკადისთვის		განხორციელებულია	2017-2018
ღონისძიება 7.1.2. ინდივიდუალური ან კოლექტიური შეგროვების სისტემის ნებაყოფლობითი პილოტირება, შემდეგი ნაკადებისთვის: • ბატარეები		არ არის განხორციელებული	2017-2018

შიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
• შეფუთვის ნარჩენები			
ამოცანა 7.2. მინიმალური მოთხოვნები სხვადასხვა სპეციფიკური ნარჩენების მართვისათვის:	იხილეთ ცხრილი	არ არის შესრულებული	
ბატარეები 20%	2020 წლისთვის		
ბატარეები 50%	2025 წლისთვის		
ბატარეები 80%	2030 წლისთვის		
ნარჩენი გეთები 50%	2020 წლისთვის		
ნარჩენი გეთები 75%	2025 წლისთვის		
ნარჩენი გეთები 90%	2030 წლისთვის		
შეფუთვის ნარჩენები 40%	2020 წლისთვის		
შეფუთვის ნარჩენები 75%	2025 წლისთვის		
შეფუთვის ნარჩენები 90%	2030 წლისთვის		
შეფუთვის ნარჩენები 90%	2020 წლისთვის		
ნეემ <i>20%</i>	2025 წლისთვის		***************************************
ნეემ <i>50%</i>	2030 წლისთვის	1	
ნეემ <i>80%</i>	2020 წლისთვის		
საბურავები 50%	2025 წლისთვის		
საბურავები 70%	2030 წლისთვის		
საბურავები 90%	2020 წლისთვის		

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
აკუმულატორები 60%	2025 წლისთვის		
აკუმულატორები 80%	2030 წლისთვის		
აკუმულატორები 90%	2020 წლისთვის		
ექსპლუატაციიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებები 20%	2025 წლისთვის		
ექსპლუატაციიდან ამოდებული სატრანსპორტო საშუალებები 50%	2030 წლისთვის		
ღონისძიება 7.2.1. წინასწარ შერჩეულ მსხვილ მწარმოებლებთან მწარმოებლის გაფართოებული ვალდებულების თაობაზე შეთანხმებების დადება და მწარმოებლების გაერთიანებების ჩამოყალიბება		არ არის განხორციელებული	2017-2019
ამოცანა 7.3. მგვ წამახალისებელი მექანიზმების დანერგვა	2020 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 7.3.1. მგვ სახელმძღვანელო დოკუმენტების შემუშავება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2018
ღონისძიება 7.3.2. მგვ დანერგვის ხელშწყობის მიზნით ეკონომიკური მექანიზმების შესწავლა, შემუშავება და დანერგვა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020
ღონისძიება 7.3.3. მგვ დანერგვის და ეფექტურად განხორციელების მიზნით კომპანიების მიერ წარმოებულ პროდუქციაზე შესაბამისი გადასახადის განსაზღვრა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020

მიზანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
მიზანი 8. ნარჩენების შესახებ მონაცემებისა და ინფორმაციის მართვის სისტემის ჩამოყალიბება და დანერგვა		ძირითადად მიღწეულია	
ამოცანა 8.1. ნარჩენების შესახებ მონაცემთა მართვის სისტემის (მონაცემების შეგროვება, ანგარიშგება და მონაცემთა ბაზა) შემუშავება და დანერგვა	2016 წლისთვის	შესრულებულია	
ღონისძიება 8.1.1. მონაცემების შეგროვების სისტემის შემუშავება, რაც მოიცავს მონაცემებისადმი სპეციფიკური მოთხოვნებს, სტანდარტულ ფორმებს და ანგარიშგების განსაზღვრულ ვადებს		განხორციელებულია	2016
ღონისძიება 8.1.2. მონაცემთა ბაზის ჩამოყალიბება, რაც მოიცავს მონაცემთა ფორმატირებას და მონაცემთა ანალიზს		განხორციელებულია	2016-2017
ღონისძიება 8.1.3. ნარჩენების შესახებ მონაცემთა შეგროვებისა და ანგარიშგების სახელმძღვანელოს შემუშავება		განხორციელებულია	2016-2017
ამოცანა 8.2. ნარჩენების შესახებ საჯაროდ ხელმისაწვდომი საინფორმაციო სისტემის შემუშავება და დანერგვა	2020 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 8.2.1. ნარჩენების მონაცემებზე და ანგარიშებზე საჯარო ხელმისაწვდომობის სისტემის შემუშავება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2020

მიჩანი, ამოცანა და ღონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
მიჩანი 9. საჯარო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერება ეროვნულ და ადგილობრივ დონეებზე; ასევე, კერძო კომპანიებისა და საზოგადოების შესაძლებლობათა გაძლიერების ხელშეწყობა		ძირითადად მიღწეულია	
ამოცანა 9.1. გბრდს-ს და სხვა ცენტრალური სტრუქტურების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება	2020 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 9.1.1. ნარჩენებთან დაკავშირებით, გბრდს და მისი დაქვემდებარებული უწყებების, ასევე სხვა სამინისტროების საჭიროებათა ანალიზი და შესაძლებლობათა გაძლიერების გეგმის შემუშავება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016
დონისძიება 9.1.2. ნარჩენებთან დაკავშირებით, გბრდს და მისი დაქვემდებარებული უწყებების შესაძლებლობების გაძლიერების დონისძიებების განხორციელება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2017
ღონისძიება 9.1.3. რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს დაქვემდებარებული მყარი ნარჩენების მართვის კომპანიის შესაძლებლობათა გაძლიერების ღონისძიებების განხორციელება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2018
ღონისძიება 9.1.4. სოფლის მეურნეობსა და შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროების		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2017-2019

მიზანი, ამოცანა და დონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
შესაძლებლობათა გაძლიერების დონისძიებების განხორციელება			
ღონისძიება 9.1.5. ბაზელის კონვენციის მოთხოვნების სრული იმპლემენტაციის მიზნით ნარჩენების ტრანსასაზღვრო გადაზიდვებში ჩართული კომპეტენტური ორგანოების შესაძლებლობათა გაძლიერება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2017
ამოცანა 9.2. მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობათა გაუმჯობესება	2020 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 9.2.1. მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობათა გაძლიერების მიზნით საჭიროებათა ანალიზის ჩატარება და განვითარების გეგმის შემუშავება/განხორციელება		განხორციელებულია	2016-2020
დონისძიება 9.2.2. მუნიციპალური ნარჩენების მართვის გეგმების შემუშავება/განხორციელებაში შესაძლებლობების გაძლიერება		განხორციელებულია	2016-2020
ღონისძიება 9.2.3. მუნიციპალიტეტთაშორისი ორგანიზაციის ჩამოყალიბება/ ხელშეწყობა		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2018-2020
ამოცანა 9.3. კერძო სექტორის შესაძლებლობათა გაუმჯობესება	2020 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 9.3.1. კერძო სექტორის შესაძლებლობათა გაძლიერების მიზნით საჭიროებათა ანალიზის ჩატარება და განვითარების გეგმის		განხორციელებულია	2018-2020

მიზანი, ამოცანა და დონისძიება	ამოცანის განხორციელების თარიღი	პროგრესი	ღონისძიების განხორციელე ბის პერიოდი
შემუშავება/განხორციელების ხელშეწყობა			
ღონისძიება 9.3.2. ნარჩენების მართვის წარმატებული მოდელის პილოტირება შერჩეულ კომპანიებში და მისი გავრცელების ხელშეწყობა სხვა კომპანიებში		არ არის განხორციელებული	2018-2020
ღონისძიება 9.3.3. მგვ და პროდუქტის სასიცოცხლო ციკლის თაობაზე ცნობიერების ამაღლება		განხორციელებულია	2017-2020
ღონისძიება 9.3.4. კერძო კომპანიების შესაძლებლობების გაძლიერება გარემოსდაცვითი მმართველების რეგულარული ტრენინგების გზით		განხორციელებულია	2016-2020
ამოცანა 9.4. საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების გაუმჯობესება ნარჩენების მართვის საკითხებზე	2030 წლისთვის	ნაწილობრივ შესრულებულია	
ღონისძიება 9.4.1. ნარჩენების მართვის თაობაზე საზოგადოების ცნობიერების ამაღლების ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება		ნაწილობრივ განხორციელებულია	2016-2020

რეკომენდაციები

ნარჩენების მართვის ეროვნული სტრატეგია და 2016-2020 წლების სამოქმედო გეგმა მოიცავს 9 მიგანს, 30 ამოცანას და 103 ღონისძიებას.

სამოქმედო გეგმა მოიცავს 103 ღონისძიებას, რომელიც ხორციელდება სხვადასხვა ჩართული მხარეების მიერ, სხვადასხვა პროექტის ფარგლებში, ამიტომ მნიშვნელოვანია მონაცემთა ერთიანი სისტემის შექმნა ნარჩენების მართვის 2016-2030 წლების განახლებული ეროვნული სტრატეგიის და 2021-2026 წლების სამოქმედო გეგმისთვის.

1. მონიტორინგის და შეფასების გეგმის შემუშავება

წინამდებარე ანგარიში შეიძლება გამოდგეს როგორც საფუძველი, ახალი სამოქმედო გეგმისთვის ფონური ინფორმაციის და გაზომვალი ინდიკატორების შესამუშავებლად, რომელიც მოგვაწვდის ინფორმაციას სამოქმედო გეგმის განხორციელებამდე არსებული ვითარების და დაგეგმილი შედეგების შესახებ. შედეგად, ფონური ინფორმაცია და ინდიკატორები საშუალებას იძლევა შეფასდეს ახალი სამოქმედო გეგმის ფარგლებში დასახული მიზნების პროგრესი. აუცილებელია არსებობდეს ინდიკატორების მონაცემთა ბაზა, რომლის რეგულარული მონიტორინგი და განახლება მოხდება. სამოქმედო გეგმის დარგისი და მეფასების გეგმის ნაწილი (M&E), რომელიც ეზრუნველყოფს ეფექტურ მონიტორინგის სისტემას, რათა მოხდეს თავდაპირველად დასახული მიზნების შესაბამისად მიღწეული პროგრესის მონიტორინგი.

სამოქმედო გეგმით განსაჩღვრული ღონისძიებების სტატუსი

როგორც შეფასებამ გამოავლინა, სამოქმედო გეგმის ღონისძიებების 32% განხორციელებულია; 50% ნაწილობრივ განხორციელებულია და 18% არ არის განხორციელებული. ყველა 9 მიზანი მოიცავს მიმიდნარე ღონისძიებებს. მნიშვნელოვანია მათი შესაბამისობის თავიდან შეფასება ამჟამინდელ კონტექსტთან მიმართებაში, პრიორიტეტების მინიჭება და აღსრულება, ახალი სამოქმედო გეგმის ფარგლებში ახალი მიზნების დასახვა მათი განხორციელების შესაბამისად.

3. მდგრადი განვითარების მიზნებისა და გამჭოლი საკითხების ასახვა სამოქმედო გეგმაში

არსებული სამოქმედო გეგმა არ მოიცავს გენდერული და კლიმატის ცვლილებების გამჭოლ საკითხებს, რომელთა გეგმაში ასახვა მნიშვნელოვანი იქნება. გენდერისა და კლიმატის ცვლილების კომპონენტის ასახვამ მომავალი სამოქმედო გეგმა შეიძლება გახადოს უფრო ადეკვატური და მრავალმხრივი ეროვნულ და საერთაშორისო კონტექსტში. მიზნობრივ აქტივობებში ქალთა ჩართულობით გენდერული კომპონენტის განმტკიცება ხელს შეუწყობს მდგრადი ცვლილებების განხორციელებას. სამოქმედო გეგმა უნდა ასახავდეს 2030 წლის დღის წესრიგს და ემყარებოდეს პასუხისმგებლიანი

წარმოებისა და მოხმარების შესაბამის მდგრადი განვითარების მიზნის პრინციპებს (მდგრადი განვითარების მიზანი 12).

4. ნარჩენების წყაროსთან სეპარირება და რეციკლირება

რეკომენდირებულია ნარჩენების პრევენციისა და რეციკლირების მიჩნების გადახედვა შესრულების მაჩვენებლისა და არსებული და დაგეგმილი ინფრასტრუქტურის გათვალისწინებით. შეფასებამ აჩვენა, რომ მუნიციპალიტეტებს არ შეუძლიათ სამოქმედო გეგმის შესაბამისად აქტივობების განხორციელება და იმ მიჩნების მიღწევა, რომლებიც უკავშირდება ნარჩენების ადგილზე სეპარირებას და რეციკლირების სისტემების განვითარებას.

სტიქიური ნაგავსაყრელის დახურვა/რემედიაცია და ახალი სანიტარული ნაგავსაყრელების მოწყობა და მართვა

ქვეყანაში დღეის მდგომარეობით დახურულია 23 ნაგავსაყრელი, ხოლო მოქმედებს - 31 კეთილმოწყობილი ნაგავსაყრელი. გეგმის მიხედვით არსებული ნაგავსაყრელების დახურვა უნდა განხორციელდეს 2023 წლის ბოლოსთვის.

საჭიროა მიზნების და ვადების დაზუსტება ახალი რეგიონული სანიტარული ნაგავსაყრელებისთვის, რომლებიც ჩაანაცვლებს ძველ მუნიციპალურ ნაგავსაყრელებს ქვეყნის მასშტაბით.

ნაგავსაყრელებზე გაზების შეგროვება და მექანიკური ბიოლოგიური დამუშავების სისტემების (MBT) ჩამოყალიბების ხელშეწყობა

ახალი მიჩნების განსაზღვრა ყველა დაგეგმილ სანიტარულ ნაგავსაყრელზე გაზების შეგროვებასა და MBT— ების დამონტაჟებასთან დაკავშირებით.

7. ნარჩენების მართვაში ცირკულარული მიდგომების დანერგვის ხელმეწყობა

მიჩნეულია ნარჩენების მართვის სქემების განხორციელების ფინანსურ ინსტრუმენტად, რომელიც შესაბამისობამაშია ნარჩენების მართვის კოდექსით ეკონომიკის განსაზღვრულ ნარჩენების იერარქიასთან ცირკულარული 60 განვითარებასთან. მგვ მიჩნეულია ასევე როგორც მნიშვნელოვანი მარეგულირებელი ინსტრუმენტი ცირკულარულ ეკონომიკაზე გადასვლის კუთხით.

ნარჩენების მართვის კოდექსის მიხედვით მგვ განხორციელება უკავშირდება სპეციფიკური ნარჩენების შემდეგ ნაკადებს: შეფუთვის ნარჩენები (პლასტიკი, ქაღალდი/კარდონი, ხე, ლითონი, შუშა); ელექტრო და ელექტრონული მოწყობილობები (WEEE); ნარჩენი საბურავები (ELTs); ექსპლუატაციიდან ამოღებული სატრანსპორტო საშუალებები (ELVs); ნარჩენი ზეთები; ბატარეების და აკუმულატორების ნარჩენები

8. ნარჩენების პრევენციის ხელშეწყობა

პლასტიკის და სხვა ნარჩენების პრევენციის პროგრამების შემუშავება და შესაბამისი დონისძიებების ასახვა ეროვნულ სამოქმედო გეგმაში.

მშენებლობის და ნგრევის ნარჩენების (C&DW), მისი სახიფათო ფრაქციების ჩათვლით (მათ შორის აზბესტი) მართვის გაუმჯობესება

მშენებლობის და ნგრევის ნარჩენების (C&DW) წარმოქმნისა და მისი წყაროების შეფასება, შეგროვება/გადამუშავება/განთავსების ხარვეზების ანალიზი, განთავსების ადგილების რუკირება, ტექნიკურ-ეკონომიკური შეფასებები, თანამედროვე სისტემის შექმნის მიზნით შესაბამისი ღონისძიებების განსაზღვრა.

მოსახლეობიდან ნარჩენების (მათ შორის სახიფათო) შეგროვების მუნიციპალური ცენტრების ჩამოყალიბების ხელშეწყობა

საერთაშორისო პრაქტიკის გათვალისწინებით მიზანშეწონილია ახალ გეგმაში განისაზღვროს ღონისძიებები, რომლებიც მიმართული იქნება საქართველოს მსხვილ ქალაქებში შეგროვების მუნიციპალური ცენტრების მოწყობაზე, რომლებიც მიიღებს ყველა სახის საყოფაცხოვრებო ნარჩენებს, რომელთა განთავსება აკრძალულია/ან ვერ ხერხდება წყაროსთან შეგროვების კონტეინერებში.

11. ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის ხელშეწყობა

აღსანიშნავია რომ შემუშავდა ბიოდეგრადირებადი ნარჩენების მართვის სტრატეგიის პროექტი, თუმცა არ არის დამტკიცებული, საჭიროა ახალ სტრატეგიაში აღნიშნული საკითხის ასახვა და ღონისძიებების განსაზღვრა სამოქმედო გეგმაში.

12. ცხოველური ნარჩენების მართვის სისტემის შექმნა

მიჩანშეწონილია ქვეყანაში არსებული მდგომარეობის შეფასება, ხარვეზების ანალიზი, დამუშავების ადგილების რუკირება, ტექნიკურ-ეკონომიკური შეფასებები, თანამედროვე სისტემის შექმნის მიჩნით შესაბამისი ღონისძიებების განსაზღვრა სამოქმედო გეგმაში.

13. სახიფათო ნარჩენების შეგროვებისა და დამუშავების მართვის გაუმჯობესება

დღეისთვის არსებობს გარკვეული სახიფათო ნარჩენების მართვის სისტემები, თუმცა დამბინძურებელი იხდის პრინციპის საფუძველზე საჭიროა დამატებითი ღონისძიების განსაზღვრა კერძო სექტორის ჩართულობის წახალისების კუთხით.

ნარჩენების მართვაში კერძო და საჯარო სექტორის პარტნიორობის (PPP) ჩამოცალიბების ხელშეწყობა

საჭიროა ქვეყანაში საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება კერძო და საჯარო სექტორს შორის პარტნიორობასთან დაკავშირებით (მუნიციპალიტეტები - კერძო სექტორი; ცენტრალური ხელისუფლება - კერძო სექტორი).

15. სახელმწიფო უწყებებს შორის კოორდინაციის გაუმჯობესება

მიჩნების ჩამოყალიბება, რომლებიც ეხება მულტისექტორულ და დაინტერესებული მხარეების თანამშრომლობის კოორდინაციის მექანიჩმებს და ასევე საერთაშორისო კონვენციების ვალდებულებების და განხორციელების შესრულებას.

16. კანონმდებლობის მოთხოვნების აღსრულების გაუმჯობესება

ზედამხედველობის მონიტორინგის სისტემების ჩამოყალიბება. მიზნების ჩამოყალიბება ეროვნული კანონმდებლობით გათვალისწინებული სამართლებრივი ნორმების შესრულების გასაუმჯობესებლად ევროკავშირსა და საქართველოს შორის ასოცირების ხელშეკრულებისა და საერთაშორისო კონვენციების მოთხოვნების შესაბამისად.

 მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობების გაძლიერება და კვალიციფიცირებული კადრების შენარჩუნება

მიჩნების ჩამოყალიბება, რომ გაუმჯობესდეს მუნიციპალიტეტების შესაძლებლობები ნარჩენების მართვის კუთხით.

მიზნების ჩამოყალიებება, რომლებიც ეხება სახელმწიფო სუბსიდიების სათანადო სატარიფო პოლიტიკით ჩანაცვლებას და გადასახადების შეგროვების ზრდას "დამბინძურებელი იხდის" პრინციპის შესაბამისად.

19. საზღვაო დაბინძურების მიზნების ინტეგრაცია სამოქმედო გეგმაში

საზღვაო დანაგვიანების შესახებ მიზნები უნდა შეიცავდეს საკანონმდებლო ჩარჩოს შემუშავებას შესაბამისი ეროვნული კანონმდებლობისა და პოლიტიკის შემოღებით, რომელიც მოიცავს წყლისა და ნარჩენების მართვის საკითხებს. საზღვაო დანაგვიანების ეროვნული პროგრამების შემუშავება და განხორციელება მიმართული უნდა იყოს იმ ნაგავსაყრელებზე, რომლებიც ანაგვიანებენ სანაპირო ზოლებს. ასევე, ზღვის სანაპიროს, ღია წყლებისა და საკვანძო მდინარეების მონიტორინგის სისტემების გაერთიანება ხელს შეუწყობს საზღვაო დაბინძურების შემცირებას.

20. ცნობიერების ამაღლების აქტივობების დაგეგმვა და განხორციელება

მნიშვნელოვანია ნარჩენების წარმოქმნასა და შეგროვებაზე (განსაკუთრებით ორგანული ნარჩენების შესახებ) საზოგადოების ცნობიერების ამაღლებასთან დაკავშირებული მიზნების განსაზღვრა. მთავრობამ უნდა უზრუნველყოს შესაბამისი ადამიანური და ფინანსური რესურსები, რათა ხმა მიაწვდინოს საზოგადოებას და მიაწოდოს ინფორმაცია ნარჩენების წარმოქმნასა და შართვის შესახებ. ამჟამად, არასამთავრობო ორგანიზაციების მიერ ჩატარებული ცნობიერების ასამაღლებელი კამპანიები სხვადასხვა პროექტებშია მიმოფანტული, ხოლო მთავრობის მცდელობები საზოგადოების ინფორმირებისთვის უნდა იყოს სისტემური და განმეორებითი.

